

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2002-2003

9 september 2003

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ALGEMEEN BELEID, FINANCIËN EN BEGROTING

Vraag om uitleg van de heer André-Emiel Bogaert tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Ruimtelijke Ordening, Wetenschappen en Technologische Innovatie, over de bijdrage van de Vlaamse begroting aan het Belgisch stabiliteitsprogramma

Vraag om uitleg van de heer André-Emiel Bogaert tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Ruimtelijke Ordening, Wetenschappen en Technologische Innovatie, over de herberekening van het Vlaamse begrotingsresultaat over 2002 door de Hoge Raad van Financiën

Vraag om uitleg van de heer André-Emiel Bogaert aan de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Ruimtelijke Ordening, Wetenschappen en Technologische Innovatie, over de Vlaamse begrotingsproblematiek in het algemeen en de ministeriële omzendbrief aan de VOI's van augustus 2003 in het bijzonder

Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting

Dinsdag 9 september 2003

WAARNEMEND VOORZITTER : De heer Etienne Van Vaerenbergh

– *De vragen om uitleg worden gehouden om 10.01 uur.*

Vraag om uitleg van de heer André-Emiel Bogaert tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Ruimtelijke Ordening, Wetenschappen en Technologische Innovatie, over de bijdrage van de Vlaamse begroting aan het Belgisch stabiliteitsprogramma

Vraag om uitleg van de heer André-Emiel Bogaert tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Ruimtelijke Ordening, Wetenschappen en Technologische Innovatie, over de herberekening van het Vlaamse begrotingsresultaat over 2002 door de Hoge Raad van Financiën

Vraag om uitleg van de heer André-Emiel Bogaert tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Ruimtelijke Ordening, Wetenschappen en Technologische Innovatie, over de Vlaamse begrotingsproblematiek in het algemeen en de ministeriële omzendbrief aan de VOI's van augustus 2003 in het bijzonder

De voorzitter : Aan de orde zijn de samengevoegde vragen om uitleg van de heer Bogaert tot de heer Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Ruimtelijke Ordening, Wetenschappen en Technologische Innovatie, over de bijdrage van de Vlaamse begroting aan het Belgisch stabiliteitsprogramma, van de heer Bogaert tot minister Van Mechelen, over de herberekening van het Vlaamse begrotingsresultaat over 2002 door de Hoge Raad van Financiën en van de heer Bogaert tot minister Van Mechelen, over de Vlaamse begrotingsproblematiek in het algemeen en de ministeriële omzendbrief aan de VOI's van augustus 2003 in het bijzonder, met daaraan gekoppeld de gedachtewisseling

over de huidige budgettaire situatie van de Vlaamse Gemeenschap.

De heer Bogaert heeft het woord.

De heer André-Emiel Bogaert : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, ik zal geen misbruik maken van de mij toegemeten tijd. Ik wens de zaken wel duidelijk te stellen. Mijn drie vragen hebben betrekking op de begrotingscontrole 2002 en de perikelen daaromtrent, de uitvoering van de begroting van 2003 en, ten slotte, de moeilijke operatie over de begroting 2004.

Eind mei, begin juni bleek dat er enkele acute problemen konden rijzen inzake de begrotingscontrole 2002. Half juni werd dit ook bevestigd in de media. Op basis daarvan had ik een vraag ingediend over de bijdrage van Vlaanderen ten aanzien van het Belgisch stabiliteitsprogramma en de problemen daaromtrent. Ik had mijn vraag drie weken voor het begin van het parlementair reces ingediend. Het bleek niet mogelijk ze nog voor het reces te agenderen. Ik vond dat jammer, maar als democraat leg ik me neer bij die beslissing. Achteraf hebben de feiten me ten dele gelijk gegeven.

Op 10 juli 2003 heb ik dan een vraag ingediend over de begrotingsresultaten 2002 en de nota van de Hoge Raad van Financiën. Op 25 augustus 2003 volgde ten slotte de vraag om uitleg over de begrotingsproblematiek in het algemeen en de beruchte omzendbrief in het bijzonder.

Voor de parlementsleden is het belangrijk dat ze de cijfermatige barometers van het gevoerde en geplande beleid kennen. Als parlementsleden worden we bij de zaak – de rekening en de begroting – betrokken. De materie is zeer technisch en moeilijk te doorgronden. Voor een parlements lid die ook zitting heeft in een feitelijke machtsstructuur, is dat makkelijker. Hij krijgt de materie voorgedraaid

Bogaert

voorgeschooteld. Iemand die de informatie moet doorwoelen, komt echter in de problemen.

Het cijfermateriaal dat ik gebruik in mijn vragen kan dus voor een deel achterhaald zijn door de feiten. Indien dat het geval is, verontschuldig ik me daarvoor. Ik heb me gebaseerd op de cijfers die ik respectievelijk op 20 juni, 10 juli en 25 augustus ter beschikking had.

De Europese afspraken over het stabiliteits- en groeipact werden door België vertaald in de stabiliteitsprogramma's. In het lopende programma 2002-2005 legde België zich een vorderingensaldo op dat van 0 percent in 2001 stijgt tot 0,7 percent van het BBP in 2005. De inspanningen werden verdeeld over de gemeenschappen en gewesten en de federale structuren. Daarover werden akkoorden afgesloten inzake stabiliteitsprogramma's. In het akkoord van 15 december 2002 werd het vorderingensaldo vertaald naar het HRF-saldo voor het geheel van de gemeenschappen en gewesten en vervolgens naar het HRF-saldo voor elke deelentiteit afzonderlijk.

Voor 2001 was er voor Vlaanderen in het stabiliteitsprogramma een HRF-saldo ingeschreven van afgerond 600 miljoen euro. Dit bedrag werd ruimschoots gehaald. Er was een overschot van meer dan 1,5 miljard euro of 0,63 percent van het BBP. Voor 2002 werd overeengekomen de lat iets lager te leggen. Dat was een terechte keuze. Ik verwijs naar de nasleep van de gebeurtenissen van september 2001 en de daaropvolgende mondiale crisis, de problemen op de arbeidsmarkt, enzovoort. Er werd uitgegaan van een HRF-norm van afgerond 200 miljoen euro. De eerste begrotingscontrole voor 2002 waarover wij werden geïnformeerd, ging uit van een HRF-saldo van ongeveer 209 miljoen euro, zijnde meer dan 10 miljoen euro bovenop het vooropgestelde bedrag.

Voor de berekeningen van de stabiliteitsprogramma's moeten vanaf 2002 de begroting van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap enerzijds en die van de VOI's van categorie A en DAB's anderzijds worden opgenomen. Dit blijkt een moeilijke klus te zijn, zeker de eerste keer. Als parlementslid kan ik dat begrijpen omdat er een trendbreuk moet worden gerealiseerd in de relatie tussen VOI's en DAB's, die zich nogal onafhankelijk opstellen, en de Vlaamse regering, die als voogdij-overheid optreedt.

Nu blijkt dat het cijfermateriaal waarvan de administratie moet uitgaan niet overeenkomt met de werkelijkheid. Ik verwijs daarbij naar het departement voor Leefmilieu en Infrastructuur. De reserves van MINA werden overgewaardeerd en die van het VIF ondergewaardeerd. Op een bepaald ogenblik werd de ordonnanciering van 100 miljoen euro aan De Lijn verschoven. Dat is een vorm van creatief boekhouden om een voordeel te bekomen. Er blijkt echter een probleem te zijn, want het Rekenhof kan niet akkoord gaan met dit voorstel tot creatief boekhouden.

Mijnheer de minister, collega's, mijn vraag is misschien vrij technisch en ingewikkeld, maar ik overloop ze in vogelvlucht en probeer me zo duidelijk mogelijk uit te drukken.

Die visumweigerings van het Rekenhof was voor de Vlaamse regering een moeilijkheid, en er moest dus een mouw aan worden gepast zodat de aanvaardbare norm van 200 miljoen euro in het stabiliteitsprogramma zou worden gehaald. Dat bleek op dat ogenblik echter totaal onmogelijk. De les is dat het creatief boekhouden om normen te halen misschien niet steeds de meest aangewezen weg is, maar ook dat de politiek primeert.

Ik heb contact opgenomen met mensen van de VOI's en de DAB's en met mensen van uw administratie om te weten te komen hoe de structuren op elkaar inwerken, of juist niet inwerken. Bij de administratie hoorde ik een kritische stem, die stelde dat het voor hen enorm moeilijk is om gegevens, zowel inhoudelijke en wiskundige gegevens als cijfermateriaal, los te krijgen van de betrokken instellingen. Eigenlijk varen die immers een autonome koers. Tot voor kort was het de cultuur dat die instellingen recht hadden op een dotatie van de Vlaamse Gemeenschap, mits een controle van het parlement, waarna ze met dat geld een eigen koers voeren.

Het primaat van de politiek was in 1999 voor paars vrij belangrijk, ook voor u, mijnheer de minister, en hield in dat de verantwoordelijkheid van de minister veel groter zou zijn dan voorheen, en dat daaraan een verantwoordelijkheid van de VOI's en de DAB's gekoppeld was. Uit contacten bleek dat dat problemen gaf, maar misschien kwam dat ook door de wijziging dat die boekhoudingen moeten worden geconsolideerd in de boekhouding van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. In een democratie dient de minister de eindverantwoordelijkheid te dragen voor het beleid, de werking en de resultaten van alle onder zijn bevoegdheid vallende openbare instellingen, ook van de VOI's en DAB's.

Bogaert

De problematiek van 20 juni 2003 heeft geleid tot de volgende vragen. Geeft het consolideren van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap met die van een reeks overheidsinstellingen problemen voor het leveren van het juiste cijfermateriaal? Op dat ogenblik was het alleszins een probleem. Beschikt de administratie van de Vlaamse Gemeenschap tijdig over de door de betrokken overheidsinstellingen over te maken cijfergegevens? Daar was uw administratie op dat ogenblik vrij kritisch over. Na herhaalde vragen werden ze nog steeds niet volledig of correct ingelicht.

Werden de globale reserves van de betrokken instellingen overschat? Dat is belangrijk voor de begrotingscontrole van 2002. Kunt u uitleg geven over de problematiek van de ordonnantie aan De Lijn en de visumweigering van het Rekenhof? Behaalt Vlaanderen in de huidige omstandigheden voor 2002 de vooropgestelde HRF-norm of niet?

Tot zover de problematiek van 20 juni. In het verlengde van die problematiek komen we bij mijn vragen van 10 juli, het tweede deel van mijn trip-tiek.

De stelling van de Hoge Raad heeft mijn stelling van juni bevestigd. Er zijn op dat moment tal van vragen gesteld, ook in de media. 'Hoge Raad van Financiën botst op lijk van 300 miljoen in Vlaanderen' was een titel in een ernstige Vlaamse krant. Indien het verslag van de Hoge Raad van Financiën, na openbaarmaking, finaal juist blijkt te zijn, dan vergt dit een substantiële herberekening van het begrotingsresultaat van 2002. Misschien kunt u dat weerleggen. Als de Hoge Raad van Financiën op 10 juli gelijk had, dan was dat automatisch een ernstige herberekening van het begrotingsresultaat van 2002, wat ook verstrekkende gevolgen had voor de Vlaamse deelname aan het Belgisch stabiliteitsprogramma. En daar was het oorspronkelijk mee begonnen: halen we de norm?

Over het feit dat een van de oorzaken ligt in de manier waarop de berekeningen van de VOI's en de DAB's in de overheidsboekhouding worden behandeld, heb ik in mijn eerste vraag gesproken. Het blijkt, tot bewijs van het tegendeel, dat een te hoge raming van de reserves van belangrijke VOI's aan de basis van de problemen lag. De Vlaamse administratie heeft blijkbaar de consolidatie van de boekhouding van de betrokken instellingen in de begroting onderschat. De regering kan niet eeuwig blijven schuiven met of rekenen op overgewart-

deerde reserves van Vlaamse instellingen zoals het MINA-fonds en het VIF.

Dit alles heeft niet alleen verstrekkende gevolgen voor het opnieuw uitvoeren van de begrotingscontrole van 2002 en de herberekening van het resultaat, maar ook voor de reeds geplande onderhandelingen over een nieuw budgettair samenwerkingsakkoord tussen de federale overheid en de deelstaten in het kader van het door Europa aan België opgelegde stabiliteitsprogramma, dus de bijsturing 2002-2005.

Intussen stelt ook de Hoge Raad van Financiën bepaalde vragen. Vandaar mijn tweede vraag. Op 10 juli waren de vragen daarover legio. Leert een herberekening van het begrotingsresultaat van 2002 volgens de ESR95-normering al of niet dat de budgettaire inspanningen met 300 miljoen euro werden overschat? De Hoge Raad van Financiën is een eerbare instelling waar de Vlaamse regering steeds aan refereert. Als ze dat doet, is dat ook voor het parlement van belang.

Op welke wijze zal de Vlaamse regering desgevallend overgaan tot een nieuwe begrotingscontrole van 2002? Op welke wijze meent de Vlaamse regering alsnog te kunnen voldoen aan het met de federale overheid afgesloten stabiliteitspact voor 2002? In hoeverre hebben deze feiten gevolgen voor de binnenkort aan te vatten onderhandelingen over een nieuw budgettair samenwerkingsakkoord tussen de federale overheid en de deelstaten? Hoe beoordeelt de Vlaamse regering de optie van de federale overheid om een deel van haar budgettaire inspanningen voor de periode 2004-2008 naar de regio's door te schuiven?

Dat laatste is niet onbelangrijk, aangezien de problematiek van het doorschuiven ook door ministers van de Vlaamse regering, namelijk de twee Agalev-ministers, politiek werd vertaald. Bovendien wordt niet alleen de burgers maar ook de gewesten en gemeenschappen met de laatste berichten en cijfergegevens van de federale overheid bijna het mes op de keel gezet. Er moest dringend iets gebeuren. Deze morgen vernamen we dat de sociale zekerheid een tekort heeft van 2 miljard euro, of 80 miljard Belgische frank, het grootste tekort in tien jaar.

Er kwam onmiddellijk reactie van de feitelijke machten: iedereen moet inleveren, iedereen moet de put vullen. Iedereen, dat is én de burger, én de instellingen van dit land, met inbegrip van de gewesten en gemeenschappen. Die problemen gaan in stijgende lijn. Tot nu toe heeft de Vlaamse rege-

Bogaert

ring met de nodige moed de federale vragen afge-
weerd. De vraag van premier Verhofstadt om bij te
springen, werd afgehouden. Ik vrees dat het moei-
lijk is om dat vol te houden, zeker omdat we met
dezelfde meerderheid werken.

Met de omzendbrief van 25 augustus aan de VOI's
komen we bij de uitvoering van de begroting in het
algemeen. Misschien kunt u, mijnheer de minister,
in een fantastisch technisch onderbouwd requisi-
toir alle vermoedens weerleggen. Misschien kunt u
aantonen dat er niets aan de hand is, dat we zelfs
overschotten hebben. Dat is mogelijk. Ik zou het
graag horen. Het zou me als muziek in de oren
klinken. Ik verwacht echter geen probleemloze be-
groting. De begrotingscontrole is nog ongeveer de
enige taak die ik als parlementariër kan uitvoeren.
In oktober en november zullen we de begroting
voor 2004 in de commissie bespreken, en in
december in de plenaire vergadering. Voor een
parlementslid die naam waardig, is het van belang
om zich vast te bijten in de cijfers die het beleid
vertalen.

Deze derde vraag om uitleg vormt een essentieel
onderdeel van de totale problematiek. Halen we
het stabiliteitsprogramma? Moeten we bijsturen?
Moeten we de federale overheid bijstaan? Klopt
onze begroting? Kunnen we 2003 op een waardige
manier afsluiten? Kondigen zich voor 2004 proble-
men aan? Kampen onze VOI's en DAB's met be-
grotingsproblemen? Vlaanderen werkt met grote
instellingen. De Lijn, MINA, dat zijn titanen. Deze
administraties zijn gedeeltelijk verzelfstandigd: ze
opereren autonoom, werken met dotaties. De uit-
voerende zowel als de wetgevende macht, regering
en parlement, mogen hierop controle uitoefenen.
Diverse VOI's en DAB's moeten daarom normaliter
jaarlijks in de betreffende commissies verant-
woording afleggen over hun beleid. Dat gebeurt
niet altijd.

Uw omzendbrief van eind augustus, mijnheer de
minister, houdt – tot bewijs van het tegendeel – een
creatieve boekhouding in. U wilt de VOI's en
DAB's betalen in vijftienden en niet meer in
twaalfden. Dat is volgens u geen besparing, en dat
klopt! Het is een manier om een deel van de uitga-
ven van 2003 door te schuiven naar volgend jaar.
Op 31 december zal immers blijken dat al die in-
stellingen met een tekort kampen. Ze zullen alle-
maal om de rest van hun dotatie vragen. Het saldo
zal worden uitgekeerd in januari of februari. Dat is
geen besparing maar een verschuiving.

Dit roept heel wat vragen op. Ik onderschrijf het
regeerakkoord en ik blijf loyaal, maar een dergelij-
ke operatie wijkt ver af van het akkoord. Ik ben
ervan overtuigd dat u ook met vragen zit. We heb-
ben de – al dan niet gespeelde – verontwaardigde
reactie van de Agalev-ministers via de media mee-
gemaakt. Uit de reacties van de ministers Sannen
en Byttebier blijkt geen eenduidige besluitvorming
van de Vlaamse regering. Ofwel vergis ik me, dat is
mogelijk, ofwel vergissen zij zich. Minister Sannen
heeft het nogal cryptisch over een evaluatieverga-
dering over de bezuinigingsmaatregelen begin sep-
tember. Minister Byttebier beweert stomverbaasd
te zijn. Ze valt uit de lucht. Minister Van Mechelen
mag zich niet komen bemoeien in haar winkel. Een
tijd geleden maakten we ongeveer hetzelfde mee
met de federale Agalev-minister Aelvoet. Zij wist
ook nergens van. Ze was even niet aanwezig op de
vergadering. Dit zegt veel over de politieke bena-
dering van een meerderheidspartij van een om-
zendbrief. Daarop hebt u een charmeoffensief in-
gezet. Dat siert u. Dat ligt in de lijn van uw manier
van werken. U bent uw maatregelen beginnen uit
te leggen en te verdedigen, en u beloofde een be-
spreking in september.

Ik weet niet of de verschuiving van uitgaven een
goede zaak is. We zitten financieel en begrotings-
technisch gesproken met communicerende vaten.
Er is echter nog weinig overloop. De begroting van
2002 moesten we herzien. De lopende begroting
2003 blijkt luidens berichten van de administratie
en vanuit politieke hoek ook moeilijk. De budget-
bespreking 2004 belooft eveneens enorm moeilijk
te worden.

Halfweg 2004 zijn er – jammer genoeg voor de bur-
gers – verkiezingen. De gebeurtenissen van 2002
straalden af op de verkiezingen, en dat zal nu ook
weer gebeuren. Dat zal blijken uit de begrotingsbe-
sprekingen van 2004. Minister Byttebier zegt onder
meer dat alles wat is overeengekomen in de wel-
zijnssector, voor 100 percent moet worden uitge-
voerd. Iedereen zegt de potloden te zullen scher-
pen. Elk minister verdedigt terecht zijn of haar be-
leid. Iedereen zegt zijn engagementen aan te zullen
houden, in de zorgsector, op de arbeidsmarkt, op
het vlak van het leefmilieu, ruimtelijke ordening
enzovoort.

Engagementen betekenen ook investeringen en
uitgaven. Ofwel heeft de regering die centen juist
berekend of zelfs te veel, en is er geen probleem.
Ofwel heeft de regering die niet, veel te weinig of
een beetje te weinig, en dan rijst een probleem,
want dan moet het beleid worden bijgestuurd. Het
cijfermateriaal zal daar duidelijkheid over ver-

Bogaert

schaffen. Het is van groot belang dat het Vlaams Parlement hier zo vlug mogelijk in alle openheid, duidelijk en met kennis van zaken over kan debatteren.

Mijnheer de minister, gelieve mij te verontschuldigen indien ik zaken zeg die niet volledig juist zijn. Ik ben geen expert terzake. Ik ben verkozen in het parlement, heb een juridische opleiding genoten en ben geen boekhouder. Ik doe wel de moeite om bronnen na te gaan, documenten te lezen en parlementaire bescheiden te lezen om de regeringswerking op te volgen. Daar distilleer ik zaken uit. Ik ben blij dat we vandaag, een kleine maand vroeger dan normaal, in openheid kunnen debatteren over de Vlaamse financiën van 2002, 2003 en 2004. Het Vlaams Parlement moet een duidelijk inzicht krijgen in de begrotingen van onze instellingen en van het al of niet houdbaar zijn van het stabiliteitspact.

Daarom heb ik nog enkele vragen die ik voeg bij mijn reeds eerder gestelde vragen. Hoe is de beslissing om de betreffende omzendbrief aan de VOI's te sturen totstandgekomen in de schoot van de Vlaamse regering? Mijnheer de minister, dit is geen strikvraag. Het parlement heeft recht op de duidelijke ontstaansgeschiedenis van een belangrijke beslissing van de Vlaamse regering met belangrijke financiële gevolgen die op de VOI's en de DAB's afstralen.

– *De heer Marc van den Abeelen treedt als voorzitter op.*

Is het mogelijk dat leden van de Vlaamse regering en/of fracties van de meerderheid geen kennis hadden van deze omzendbrief? Was het uitsturen van de omzendbrief al dan niet een dringend gevolg van het feit dat de uitvoering van de begroting 2003 problemen oplevert? Ik zie anders niet in waarom men die omzendbrief zou moeten uitsturen. Rijzen er problemen ten aanzien van de uitvoering van de begrotingen van sommige VOI's en DAB's? Heeft de Vlaamse regering inmiddels reeds een oplossing gevonden voor het uitvoeren van de overeenkomst in het kader van het Belgisch stabiliteitsprogramma?

Over het belang van mijn vragen zullen anderen oordelen. Het is een publiek geheim dat ik vind dat minister Van Mechelen de beste vakminister is. Hij zal dan ook een technisch onderbouwd antwoord geven, en dat heb ik ook gevraagd. Ik hoop echter dat hij ook een politiek antwoord zal geven, wat belangrijk is voor een parlement. Mijnheer de mi-

nister, u kunt ons om de oren slaan met enorm ingewikkelde cijfers, normen, feiten en wetgevingen., maar voor het parlement is het belangrijk om zeer duidelijk, in een volkse taal, een antwoord op die vragen te krijgen. Zijn er problemen? Zo ja, welke? Zijn er geen? Is het dan juist dat er geen zijn? Ik hoop dat uit uw antwoord te kunnen opmaken.

De voorzitter : Er is duidelijk afgesproken dat er niet gesproken wordt over de begroting 2004, zoals de beslissing van het Bureau luidt, omdat dat het onderwerp zal zijn van de Septemberverklaring. Ik hoop dat iedereen zich daaraan zal houden.

De heer Van Rompuy heeft het woord.

De heer Eric Van Rompuy : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik wil de heer Bogaert feliciteren voor zijn beste betoog dat ik in deze parlementaire assemblee heb gehoord. Als lid van de meerderheid heeft hij de juiste vragen gesteld.

Onze fractie heeft eind juli deze bijeenkomst gevraagd. Het was een lange hete zomer. De minister bevond zich in Spanje of Italië, dus ik heb de commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting niet vervroegd bijeengeroepen.

Het debat dat we vandaag voeren is belangrijk. Ik wil het samenvatten met een liedje dat deze zomer furore heeft gemaakt. Het is een liedje uit het wiewermilieu. U weet dat de familie Planckaert deze zomer een succesvol liedje had : 'Wij zijn goed bezig, ook al zeggen ze van niet.' Die 'ze'- en dan ben ik ernstig – zijn de Hoge Raad van Financiën, de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen, de cijfers van de Vlaamse overheid, het Rekenhof en de administratie. Wij zijn goed bezig, maar die instellingen vinden dat de regering niet goed bezig is.

Ik zal mijn betoog baseren op cijfers, gegevens en er op het einde een politieke appreciatie aan geven.

Op 11 juli heeft de minister-president een toespraak gehouden, wat in een krant werd samengevat met de titel : 'Vlaanderen moet ook besparen.' De minister-president zegt dat de Vlaamse regering moeilijk anders kan dan besparen, wil de begroting dit jaar en volgend jaar niet in het rood belanden. Dit werd een eerlijke toespraak genoemd. Minister-president Somers kondigde in feite aan dat de Vlaamse begroting dit en volgend jaar in het rood zal belanden.

Van Rompuy

Enkele dagen later verschenen de rapporten van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen en de Hoge Raad van Financiën. Dit laatste rapport verscheen met vertraging omdat eerst een deel was gepubliceerd over de federale overheid, de lokale overheid en de sociale zekerheid. Het stuk over gemeenschappen en gewesten is pas eind juli gepubliceerd, omdat de Hoge Raad van Financiën niet over alle cijfers beschikte. De Hoge Raad van Financiën heeft een aantal berekeningen gemaakt waaruit hij concludeert – en ik citeer pagina 143 : ‘dat de engagementen die de Vlaamse regering heeft aangegaan, in tegenstelling tot het verleden, niet integraal zijn nagekomen.’

Zonder te technisch te worden, is het in deze bespreking toch belangrijk te zeggen waarover het gaat. In het akkoord van 21 maart 2002 tussen de federale overheid en de gewesten en gemeenschappen is overeen gekomen om de ESR-benadering te gebruiken. 2002 zou een overgangsjaar zijn met slechts een gedeeltelijke consolidatie, enkel voor de Instellingen van Openbaar Nut van categorie A en de DAB's. Daarom spreekt de Hoge Raad van Financiën over een gedeeltelijk geconsolideerd saldo.

Binnen de VOI's heeft – in tegenstelling tot het verleden, toen de Vlaamse Gemeenschap jarenlang omvangrijke reserves binnen deze te consolideren instellingen had opgebouwd – in 2002 een bewuste afbouw van de reserves van deze instellingen plaatsgevonden. Deze uitwinning is een bewuste optie geweest van het budgettair beleid.

De Hoge Raad van Financiën stelt dat in het akkoord van 21 maart 2002 werd overeengekomen dat er tijdens de begrotingscontrole geen beslissingen konden worden genomen waardoor het gezamenlijke saldo van de overige fondsen slechter wordt, die overeenkomstig de ESR-95 geconsolideerd worden met de betrokken deelentiteiten. De Hoge Raad van Financiën zegt letterlijk pagina 131 : ‘De afbouw van de reserves bij de bedoelde VOI's van categorie B en de VOI's sui generis is opgelopen tot meer dan het dubbele van de uitwinning ten laste van de instellingen behorend tot de consolidatieparameter van 2002.’

Dit wil zeggen dat de Hoge Raad van Financiën er de nadruk op legt dat de intering door de Vlaamse overheid van de reserves, die in de ESR-benadering meegeteld worden voor de primaire uitgaven, te ver is gegaan. De intering op reserves bij de VOI's categorie B gaat over 300 miljoen euro.

De norm van de Hoge Raad van Financiën is niet bereikt. De Vlaamse regering is voor 290 miljoen euro boven de norm gegaan die is vastgelegd in het geconsolideerde saldo van de Hoge Raad van Financiën.

Dit feit is van groot belang en kan niet worden genegeerd. Het staat zwart op wit in het rapport van het hoogste financieel orgaan van dit land. De meerderheid werd in het verleden bijna kwaad toen we haar woorden over de strengste norm van de HRF in twijfel durfden te trekken, maar nu staat alles duidelijk in het rapport.

Over dit jaar stelt de HRF dat het vorderingensaldo nog ongeveer 94,4 miljoen euro verwijderd is van de algemene doelstelling. Op het einde van het jaar zullen we het resultaat kennen.

In het rapport staat over de schuldafbouw hetzelfde als wat de SERV naar voren schuift. De meerderheid, onder wie de heer Denys, heeft altijd al beweerd dat de schuldafbouw perfect volgens schema verliep en dat de schuld zou worden gehalveerd. De schuldafbouw van 2002 bedroeg 446 miljoen euro. Op pagina 128 van het rapport van de HRF staat dat om tegen het einde van de legislatuur de schuld te halveren, de jaarlijkse schuldafbouw moet worden opgedreven tot 553,7 miljoen euro. Dit en volgend jaar moet dus ruim 100 miljoen euro meer schuld worden afgebouwd dan in 2002. We zitten met andere woorden niet op schema.

De HRF is voor zowel 2002 als voor 2003 negatief over deze twee belangrijke punten, het schuldafbouwpad en het behalen van de norm. De mening van zo'n belangrijke instelling kan toch niet worden betwist ? De HRF heeft trouwens ruim de tijd genomen en heeft voor een deel op eigen initiatief gewerkt. Het rapport is later dan voorzien gepubliceerd omdat de Vlaamse Gemeenschap achter bleef met de gegevens over de reserves. In de tabel merken we bijgevolg dat de Gemeenschappen en Gewesten zijn tekortgeschoten bij het behalen van de stabiliteitsdoelstellingen. De cijfers op pagina 20 zijn heel duidelijk. In 2002 weken de Gemeenschappen en Gewesten 719 miljoen euro af van het vooropgezette vorderingensaldo op ESR-basis, namelijk min 0,3 percent van het BNP. Het aandeel van Vlaanderen bedraagt 290 miljoen euro. Voor 2003 verwacht de HRF een afwijking ten belope van 294 miljoen euro, waarvan minstens 100 miljoen euro onder de verantwoordelijkheid van Vlaanderen valt.

Van Rompuy

De gegevens worden bevestigd door de SERV, onze begrotingsadviseur. De berekeningen zijn hier en daar wat anders en sommige cijfers verschillen, maar de conclusie is dezelfde. Zo stelt de SERV: 'In 2002 vertoonde de begroting op uitvoeringsbasis een overschot van 271 miljoen euro. Dit is gevoelig lager dan de vorige jaren, maar de benuttingsgraad van de uitgavenkredieten lag op een historisch dieptepunt. Volgens de HRF zou met een normaal benuttingspercentage het niet mogelijk zijn geweest om hetzelfde positief begrotingsresultaat te bereiken, het begrotingsresultaat dat door de Vlaamse regering werd vooropgesteld.'

De SERV wijst op het heel belangrijk feit dat de overdracht van uitgaven naar 2003 bijzonder hoog lag, namelijk op 867 miljoen euro. Deze doorschuifoperatie zal niet neutraal zijn ten aanzien van het begrotingssaldo van 2003. U kunt dit nalezen op pagina 27 van het SERV-rapport. We zullen het hier later nog over hebben.

De SERV stelt dat werd 'ingeteerd' op de reserves en noemt het een heel gevaarlijke zaak als reserves worden aangewend om recurrente uitgaven te financieren, want daardoor komen we op termijn in de problemen. Volgens de SERV komen de gevolgen reeds tot uiting. Ze liggen aan de basis van het feit dat vanaf 2003 de regering er alleen maar in slaagt om begrotingen in te dienen die in overeenstemming zijn met de norm, voor zover ze bij voorbaat uitgaat van de onderbenutting van begrotingskredieten. Waarschijnlijk zullen de kredieten voor ongeveer 3,9 percent niet worden benuttigd om de norm te kunnen halen. Er worden dus begrotingen ingediend, maar er is geen engagement om ze uit te voeren. Waarom keuren wij dan begrotingen goed?

De situatie wordt heel vreemd. De SERV stelt dat dit een beleidsmatig probleem begint te worden, want er worden kredieten ingeschreven waarvan op voorhand wordt gezegd dat ze niet zullen worden uitgevoerd. Op die manier kunnen wel sluitende begrotingen worden opgesteld, maar de uitgaven worden niet gedaan. Ik geef u niet alle details, maar ook de HRF stelt op pagina 17 van het rapport dat Vlaanderen zijn norm heeft overschreden in 2002. De SERV heeft het over een overschrijding met 215,7 miljoen euro, de HRF heeft het over 290 miljoen euro. Ik kan niet uitmaken welke instelling gelijk heeft, maar een ding is duidelijk: voor ten minste 215 miljoen euro werd de norm niet gehaald. Dat is natuurlijk een belangrijk feit. Aanvaardt het parlement dat een regering beweert

dat de strengste norm van de HRF in 2002 werd gehaald, terwijl dat niet zo is? Toen we hier in het verleden op wezen, werd ons oppositiepraat verweeten. Nu citeer ik de cijfers van de HRF en de SERV.

De heer Matthijs en ikzelf hebben over dit onderwerp in het verleden regelmatig vragen gesteld. Ik verwijs naar mijn tussenkomst van 18 februari 2003 waarin ik verwees naar een nota van het Rekenhof. Daarin stond dat het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap het volgende van oordeel was voor 2002: 'Aangezien de dotaties aan de VOI's toch niet onmiddellijk worden doorgestort, kunnen ze meteen voor wat de boekhoudkundige aanrekening betreft, uit de begroting 2002 worden gelicht'. Het Rekenhof had het toen over 'correctieboekingen' van de Vlaamse regering. De gelden werden uit de begroting gelicht en geparkeerd op de wachtrekening van het Centraal Financieringsorgaan, het CFO. De VOI's hebben de reserves gebruikt, maar die werden niet ingecalculleerd in de norm. De dotaties werden verschoven naar 2003 en dat verklaart natuurlijk voor een deel het kastekort. Ik heb daar in februari een vraag over gesteld omdat ik die brief van het Rekenhof – die nooit aan het Vlaams Parlement werd overgemaakt – op de kop had kunnen tikken. Minister Van Mechelen werd toen bijzonder boos en verweet me niets te begrijpen van de situatie. Er werd zelfs gezegd dat die brief niet bestond. Ik heb hem echter nog altijd.

Mijnheer de minister, nu lees ik op bladzijde 28 van uw eigen rapport over het gevoerde beleid inzake kas-, schuld- en waarborgbeheer van de Vlaamse Gemeenschap in 2002: 'Ook op het einde van 2002 werden de saldi van de dotaties bewust niet overgemaakt aan de instellingen omwille van een dubbele reden. Vooreerst was er geen liquiditeitstekort bij de instellingen, en tegelijkertijd kon de Vlaamse Gemeenschap zo haar engagement ten opzichte van de federale overheid in het kader van het Europees stabiliteitsprogramma waarmaken'. Dat bewijst dat de feiten ons gelijk hebben gegeven.

De heer Bogaert heeft daarnet de situatie voor 2003 geschetst. De heer Matthijs heeft voor het reces enkele vragen gesteld over de evolutie van de kascijfers van de Vlaamse overheid. Het kastekort is eind juli opgelopen tot ongeveer 1 miljard euro. Voor het reces heb ik tijdens de plenaire zitting gezegd dat het kastekort toen 800 miljoen euro bedroeg. Ook toen zei u dat dit cijfer niet klopte. Uw kabinetschef zei tijdens het reces geen weet te hebben van die cijfers. Hij weet ze aan de komkomertijd.

Van Rompuy

Intussen, mijnheer de minister, bleek u wel gealarmeerd door het kastekort. U hebt toen een omzendbrief gestuurd waarin stond: 'Door een combinatie van factoren blijkt de begrotingsuitvoering 2003 voorlopig niet te beantwoorden aan de objectieven die terzake werden vastgelegd in de akkoorden tussen de verschillende regeringen. Dit is duidelijk zichtbaar in de maandelijkse evolutie van het netto te financieren saldo. De Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft geoordeeld dat deze evolutie wijst op een ontsporing van de begroting. Dit mag in geen geval escaleren.'

In de brief hebt u het verder over de 'uitgavendrift' en zegt dat de ministeries, VOI's en DAB's zich aan een richtlijn moeten houden waarbij per maand supplementair één vijftiende wordt vrijgegeven. In de loop van de maand december zal dan een beslissing worden getroffen over de resterende drie vijftienden. Het tempo van de vastlegging wordt tot 80 percent beperkt van wat in de begroting staat.

Deze omzendbrief geeft aanleiding tot een aantal polemieken, ook binnen de Vlaamse regering. Minister Bytsebier zegt dat als ze de komende maanden geen vastleggingen meer mag doen, ze in moeilijkheden komt. De welzijnssector protesteert. Woordvoerders van een aantal instellingen verklaarden dat ze het niet zien zitten. De polemiek woedt. De welzijnssector steigert. De heer Frank Cuyt van het Vlaams Welzijnsverbond en een aantal andere mensen maken zich zorgen. De Vlaamse regering bespaart 9,2 miljoen euro op het Gemeentefonds en daartegen wordt geprotesteerd.

Minister Van Mechelen verspreidde dan een triomfantelijk persbericht waarin hij stelt dat het kastekort niet één miljard euro bedraagt, maar slechts 277 miljoen euro. Kastekorten fluctueren van maand tot maand. Maar vorig jaar was er voor de periode van januari tot augustus een overschot van 159 miljoen euro. Men doet het dus in kastermen voor 436 miljoen euro slechter dan in dezelfde periode van vorig jaar. Men moet de kastekorten van elke maand vergelijken met de cijfers voor dezelfde maand van vorig jaar. Als we die oefening maken, dan zien we dat het verschil voor januari 149 miljoen euro bedraagt, voor februari 531 miljoen euro, voor maart 518 miljoen euro, voor april 638 miljoen euro, voor mei 605 miljoen euro, voor juni 777 miljoen euro, voor juli 568 miljoen euro, voor augustus 542 miljoen euro en voor september 436 miljoen euro.

Wat is de betekenis van de omzendbrief? Volgens onze berekeningen zouden de besparingen goed zijn voor ongeveer 500 miljoen euro. Minister Van Mechelen heeft een probleem. Eerst was er volgens hem geen budgettaire probleem, maar nu is er dus die omzendbrief. De heer Bracquené stelt dat de woorden in de omzendbrief niet van de minister zijn. Dat kan best zijn, maar de minister draagt toch de politieke verantwoordelijkheid voor een omzendbrief die naar alle administraties en VOI's is verstuurd? Minister Van Mechelen zegt dat er geen budgettaire probleem is, en dat men evenveel kan uitgeven als vroeger. Vanaf midden december mogen er geen vastleggingen en betalingen meer gebeuren. Bijgevolg moet ten laatste begin december de beperking worden opgeheven. Ondertussen zijn er vijf ministers die in september geen vastleggingen meer kunnen doen. Twee ministers zullen dat zelfs ongeveer tot het einde van het jaar niet meer kunnen. Als de omzendbrief letterlijk wordt toegepast, zal men geen vastleggingen meer kunnen doen voor het onderhoud van wegen en verkeerslichten en dergelijke. Het beleid zal op een aantal terreinen gewoon stilvallen.

Toen kwam er een verrassende wending. Wellicht heeft minister-president Somers eerst de economische toestand bestudeerd, en is hij dan tot het besluit gekomen dat het met Vlaanderen niet zo goed gaat. Hij heeft blijkbaar ook het rapport van de heer Leo Sleuwaegen gelezen waarin het competitiviteitsprobleem van Vlaanderen wordt aangekaart. Ook minister Ceysens heeft ondertussen ontdekt dat het niet zo goed gaat. Minister-president Somers heeft wellicht de verkeerde rapporten gelezen. Ik denk niet dat hij het rapport van de Hoge Raad heeft gelezen. In een radioprogramma zwakte hij de inhoud van de omzendbrief af. Hij zei dat we goed bezig zijn. De echte Verhofstadt-taal kwam eruit. Er woedt al drie jaar een economische crisis, er zijn zware budgettaire problemen en er is een verschil in kaspositie in vergelijking met vorig jaar van bijna 500 miljoen euro, maar hij wimpelt dat allemaal weg. Volgens hem is er niets aan de hand. Hij houdt het parlement gewoon voor de gek.

De truc die men vorig jaar op federaal niveau heeft uitgehaald, zal men nu ook in Vlaanderen uitproberen. Men schuift het probleem gewoon door. De dotaties zijn ondertussen in de kas cijfers opgenomen. De uitgaven voor de VOI's zijn de eerste zeven maanden van het jaar met bijna 30 percent toegenomen. Dat is zeer eigenaardig, want de algemene uitgaven zijn slechts met iets meer dan 12 percent gestegen. En men gaat nu proberen daar een schitterende uitleg aan te geven. Op het einde

Van Rompuy

van het jaar zullen echter opnieuw dezelfde operaties worden doorgevoerd. De kredieten zullen nog meer worden onderbenut. De Hoge Raad van Financiën stelt dat om in 2003 de HRF-norm te halen, 3,9 percent van de ingeschreven uitgaven niet mogen worden aangewend. 730 miljoen euro zal niet mogen worden gebruikt. De onderbenutting ligt zelfs hoger dan vorig jaar. Toen ging het om 630 miljoen euro of 3,5 percent van de geconsolideerde uitgaven. Een uitgave niet doen is natuurlijk geen besparing. We hebben dus te maken met een beleid waar we wel eens mee kunnen lachen, de kern van de zaak is echter dat de waarheid niet wordt gezegd.

Mijnheer de minister, ik begrijp u niet. We gaan niet spreken over de begroting van 2004. U hebt er echter toch alle belang bij om te zeggen dat er een ernstig budgettair probleem is en dat dit moet worden aangepakt. Dat is toch geen schande ! We hebben de begrotingen jarenlang moeten saneren. Problemen aanpakken, dat noem ik een beleid voeren. Daarover een cinema opvoeren, is wat anders.

Als ik lees wat minister-president Somers in de krant zegt, dan was die omzendbrief bij wijze van spreken door ons gemaakt ! De heer Van Den Brande heeft tijdens de zomervakantie een perscommuniqué verstuurd. De reactie daarop was dat die omzendbrief onze schuld was. De sérieux van een dergelijk beleid lijkt me erg bediscussieerbaar.

Mijnheer de minister, welke uitgaven werden eind vorig jaar verschoven naar 2003 ? Wat gebeurt er met het rapport van de Hoge Raad van Financiën ? Kan dat zomaar worden genegeerd ? 2002 is voorbij. Voor dat jaar kunnen we niets meer doen. In 2003 zijn de problemen echter dezelfde. Zullen de kredieten worden onderbenut ? Wat moeten de VOI's en de ministeries nu doen ? U hebt de brief verstuurd in augustus. In een reactie half augustus stelt de sector dat hij uit de lucht viel en van niets wist.

Tijdens de eerste week van september zegt minister-president Somers dat die besparingen op niets stoelen. Is die brief nu ingetrokken ? Minister Sannen stelde dat de besparingen minder lineair zouden gebeuren. Daarmee bedoelde hij dat de Welzijnssector noch Leefmilieu zouden moeten inleveren.

Die brief werd voorgelegd aan de regering, maar blijkbaar werd hij niet goed gelezen. Minister-president Somers zegt dan, zonder zijn regering te

raadplegen, dat die besparingen niet nodig zijn. Mijnheer de minister, ik weet niet of hij het daarover met u heeft gehad. Per maand is er een toename van de uitgavemogelijkheden met één vijftiende. In december, als nog maar twaalf vijftiende van het budget is vrijgegeven, zal de regering nagaan wat er met de geblokkeerde kredieten moet gebeuren. Zullen op het einde van de maand die kredieten worden vrijgegeven ? Wat is de betekenis van heel die zaak als er toch geen kastekort is ?

Mijnheer de minister, u zegt dat er volgende maand 400 miljoen euro overschot zal zijn. In september 2002 was er 800 miljoen euro overschot. Dat is een gigantisch overschot. September is een maand met zeer veel overschotten omdat er dan een aantal ontvangsten binnenkomen. We moeten echter de trend bekijken.

Nu worden journalisten opgebeld in de hoop dat ze de tabellen niet onmiddellijk bij de hand hebben. Ik stel vast dat er in september van vorig jaar een gecumuleerd overschot was van 867 miljoen euro. U voorspelt nu – op basis waarvan weet ik niet – dat er een bonus van ruim 400 miljoen euro zal zijn. Dat is de helft van vorig jaar ! Er wordt verder gewerkt met die 400 miljoen euro. Nu gaat het om 436 miljoen euro. Volgende maand zal het ook zo'n 400 miljoen euro zijn.

Er wordt geschoven in de uitvoering van de begrotingen. De Hoge Raad en het Rekenhof hebben dat vastgesteld. Wij blijven echter maar doen of er niets aan de hand is.

Vlaanderen heeft het financieel moeilijk. Het is geen oneer om dat toe te geven. Zeg dat dan tenminste ! Duid aan wat de problemen zijn ! Geef toe dat we de vroegere overschotten op de norm niet meer kunnen halen ! Heb ook de eerlijkheid om geen nieuwe engagementen aan te gaan !

Vorige maandag zei minister Landuyt dat alle werklozen in Vlaanderen binnen de 3 maanden een opleiding moeten krijgen. Dat is een mooie doelstelling. De gemiddelde kost per werkloze, die wordt begeleid, bedraagt 2.251 euro. Vorig jaar kregen zo'n 80.000 werklozen een opleiding voor een totaalbedrag van ongeveer 180 miljoen euro. Als dit systeem wordt toegepast op de 250.000 werklozen in Vlaanderen, dan staat daar 550 miljoen euro tegenover. Het is wel goed om te weten dat daar geen enkele frank voor is vrijgemaakt voor volgend jaar. De marges zijn volledig opgebruikt. Toch kan een dergelijke stelling worden gelanceerd zonder dat iemand in de regering vraagt waar het geld vandaan moet komen !

Van Rompuy

De heer Stevaert zei in volle zomer dat elk Vlaams huis op het aardgas zal worden aangesloten. Dat kost 1,5 miljard euro ! Niemand vraagt aan de heer Stevaert waar hij dat geld gaat halen. Hij zegt dat het niet de particulier maar wel de overheid zal zijn die de zaak zal bekostigen.

De heer André Denys : De heer Stevaert is geen minister.

De heer Eric Van Rompuy : Mijnheer Denys, we zullen het hier niet hebben over 2004. Ik hoor wel de heer Landuyt, een minister in functie, verklaren dat iedereen binnen de 3 maanden een opleiding zal krijgen. De doelstelling is uitstekend. Ze moet echter wel kunnen worden uitgevoerd. Het geld is er op dit moment niet. Er wordt wel verklaard dat men goed bezig is, dat er overschotten zijn en dat de doelstellingen op het einde van het jaar zullen worden gehaald.

Ik zou nog uren kunnen doorgaan. Ik heb heel de zomer gewerkt aan de cijfertabellen.

De heer Stefaan Platteau : Mijnheer Van Rompuy, er zijn ook nog andere cijfers, namelijk die van de kiesintenties.

De heer Eric Van Rompuy : Mijnheer Platteau, dat is een goede opmerking. U zegt eigenlijk dat de opiniepeilingen ons slechte cijfers geven en dat we daarom maar moeten zwijgen. U, daarentegen, bent goed bezig.

De tijd zal uitwijzen wie gelijk heeft.

De heer Stefaan Platteau : Minister Van Mechelen zal u daarop wel een antwoord geven. Ik zeg wel dat u met de cijfers aan het goochelen bent. U doet dat nu al een half uur. Ik wens u daarvoor proficiat. Er zijn echter ook andere cijfers. Ik kan me voorstellen dat dit veel pijn doet.

De heer Eric Van Rompuy : Mijnheer Platteau, op het federale vlak was voor de verkiezingen de sociale zekerheid in evenwicht. Nu is er een tekort van 2 miljard euro. Dat is toch wel zeer eigenaardig. De begroting was ook in evenwicht. Dit jaar zal er wel een tekort zijn van 0,4 procent.

Ik zeg u dat minister Van Mechelen hier zal aantonen dat de normen op het einde van het jaar zullen worden gehaald. De rekening zal echter na de verkiezingen worden gepresenteerd. Vlaanderen zal de riante budgettaire positie, waar we fier op

mochten zijn en waar de huidige regering in haar beginperiode van heeft geprofiteerd, niet kunnen behouden. Nu volgen de betalingen. Er werden een aantal engagementen aangegaan. De Hoge Raad zegt dit ook.

Ik zal u nu niet vervelen met mijn stellingen over het Financieringsfonds voor Schuldaufbouw en Eenmalige Investeringsuitgaven. De Hoge Raad zegt wel dat alle uitgaven die via dit fonds gebeuren de begroting enorm zullen bezwaren. De uitgaven zullen moeten worden verrekend in de norm. Het zal dan ook heel moeilijk worden om die norm te halen.

Het is belangrijk dat het parlement hierover kan debatteren. Ik verneem dat de begroting voor 2004 zonder problemen zal worden opgemaakt. Volgende week is ze rond, we zullen dat in de Septemberverklaring wel horen. We moeten er nu echter op wijzen dat de waarheid niet wordt gezegd. Er zou een omzendbrief gestuurd zijn naar het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, de DAB's en de VOI's met een berekening dat de maatregelen een besparing zouden inhouden van 500 miljoen euro, ongeveer 20 miljard frank. Dat wordt gelanceerd omdat er tegenwind komt, en omdat de regering begint in te zien dat Vlaanderen het niet zo goed doet.

Minister-president Somers is trouwens naar de onderhandelingen met de heer Van Cauwenberghe gegaan en heeft gezegd dat hij geen geld heeft. Nochtans was dat onze grote hefboom : wij hadden geld, de Walen niet. De minister-president zou de federale overheid helpen als de verdeelsleutels met betrekking tot Kyoto in orde zouden komen. Hij is echter zelf vragende partij, want hij voldoet niet aan de normen. Hij is niet in staat een bijdrage te leveren omdat hij zelf met financiële problemen zit. Onze financiële hefboom in de communautaire onderhandelingen, de overschotten, bestaat dus niet. De heer Hasquin vertelt rond dat Vlaanderen platzak is, maar hij zou beter eens naar zijn eigen rekeningen kijken.

Mijnheer de minister, het wordt tijd dat u eens bekenkt aan het parlement dat er problemen zijn. Het is geen schande dat te zeggen. Spreek tenminste de waarheid, en probeer dit niet voortdurend af te wimpelen, want de dingen komen toch naar boven. Na de verkiezingen zullen ze naar boven komen, en dan zijn er weer vijf jaar om het probleem weer aan te pakken.

Intussen kunnen er heel wat engagementen niet nagekomen worden. Ik heb navraag gedaan op ver-

Van Rompuy

schillende echelons. Daaruit bleek dat, als de omzendbrief wordt uitgevoerd, vijf ministers in september geen vastleggingen meer zullen kunnen doen, en dat twee ministers dat tot het eind van het jaar niet meer zullen kunnen doen. We zitten dus wel degelijk met een probleem, tenzij alles wordt ingetrokken, maar dat zullen we zo meteen wel horen. Er mag immers niet uitlekken dat er budgettaire problemen zijn.

De voorzitter : De heer Denys heeft het woord.

De heer André Denys : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, onze fractie, als meerderheidsfractie, heeft in het Uitgebreid Bureau onmiddellijk ingestemd met het verzoek van de heer Bogaert en van de CD&V-fractie om naar aanleiding van deze discussie een extra zitting te houden.

Daar zijn twee redenen voor. Er zijn namelijk twee politieke feiten geweest sinds de laatste keer dat we in het parlement ons controlerecht op de begroting hebben uitgeoefend, al is dat nog niet zo lang geleden. Er is een omzendbrief verstuurd, en de federale regering heeft de regio's verzocht een inspanning te leveren in het kader van het Stabiliteitspact.

Dat zijn twee nieuwe politieke feiten sinds het laatste debat in juni. Bovendien zijn we persoonlijk ook blij dat de commissie bijeenkomt, omdat dat ons toelaat een aantal zaken die in de pers zijn verschenen en tot misverstanden hebben geleid, te corrigeren.

Mijnheer Van Rompuy, ik heb heel aandachtig naar u geluisterd, en ik heb de indruk dat u, lezend aan het strand, in slaap bent gevallen en te lang in de zon hebt gelegen. Met uw reactie en die van uw fractie probeert u een sfeer te creëren. U en de heer Van den Brande laten uitschijnen dat de heer Dewael bij zijn vertrek uit de Vlaamse regering een puinhoop heeft achtergelaten.

Iedereen weet dat de discussie over de omzendbrief niet gaat over de begrotingssituatie van volgend jaar. Het gaat er niet om hoeveel geld er wordt uitgegeven, maar om de timing van de uitgaven. De wijze waarop u dat voorstelt voor een publiek dat de juiste toedracht niet kan kennen, is alleen bedoeld om een sfeer te scheppen. We zijn blij dat we dat vandaag kunnen doorprikken. U zegt dat de meerderheid het beeld creëert dat alles goed gaat en dat ze overdreven optimistisch is,

maar ik heb dat helemaal niet zo ervaren. De Vlaamse regering heeft integendeel met die omzendbrief geprobeerd eventuele ontsporingen te vermijden. Dat is een kwestie van voorzichtigheid. U hebt juist een negatief beeld verspreid.

De heer Van den Brande heeft gezegd dat de heer Dewael een puinhoop heeft achtergelaten. De minister zal straks aantonen dat dat zeker niet het geval is. Ik ben er alvast van overtuigd. Er zijn verschillen tussen de huidige en de vorige Vlaamse regering op het vlak van het begrotingsbeleid. Een en ander voorstellen als een puinhoop is duidelijk een overdreven reactie van de oppositie. De Vlaamse regering heeft juist een voorzichtige politiek gevoerd, en we appreciëren dat.

Mijnheer de minister, we feliciteren u met uw omzendbrief.

Het is een uiting van de goede monitoring en de voorzichtigheid die u hebt aangekondigd. Als u vaststelt dat de ontvangsten van de federale overheid trager binnenkomen dan de uitgaven van de Vlaamse instellingen, dan is het uw plicht in te grijpen. Als er al 54 percent van de beschikbare middelen is uitgegeven, terwijl er maar 48 percent is ontvangen, dan is het uw plicht om in te grijpen.

De maatregel is inderdaad lineair, en daar valt over te discussiëren, maar ik heb graag dat er tijdig wordt opgetreden. Intussen hebben uw omzendbrief en uw maatregelen geleid tot een spectaculaire terugval op anderhalve maand tijd.

Mijnheer Van Rompuy, de minister zal u de juiste cijfers geven, maar grosso modo is de 1 miljard euro herleid tot 277 miljoen euro. Deze cijfers komen uit de pers, en ik weet niet of ze helemaal kloppen, maar ik wil ook niet over de technische details praten. Ik beperk me tot de krachtlijnen. Hoe dan ook is dit het voorzichtige optreden waarvoor we altijd hebben gepleit.

Ik kom ook even terug op het feit dat bepaalde zaken niet worden gerealiseerd. Dat is de realisatiegraad of benuttingsgraad. We hebben daarover gediscussieerd naar aanleiding van de initiële begroting en bij de begrotingscontrole. We hebben toen een vergelijking gemaakt tussen de jaren onder mevrouw Demeester en de heer Van den Brande en de jaren onder deze regering. Welnu, de realisatiegraad ligt nu hoger dan onder de regering-Van den Brande. De neerslag van die discussie is terug te vinden in het verslag, zwart op wit in een parlementair stuk.

Denys

Op Vlaams niveau wordt er altijd minder gerealiseerd dan wat er is begroot. Dat is op zich ook niet zo slecht. We feliciteren de minister met zijn omzendbrief.

We zullen straks wel horen of hij nog bestaat. In elk geval waren de genomen maatregelen noodzakelijk. De oppositie heeft inderdaad een punt dat de reactie van de twee Agalev-ministers onbegrijpelijk was. Ze moeten erbij geweest zijn toen de beslissing werd genomen, en het verwondert me dan ook dat ze er kritiek op hadden. Wij sluiten ons daar alvast niet bij aan, en de oppositie heeft daar terecht op gewezen.

Mijnheer de minister, het tweede belangrijk feit sinds onze laatste parlementaire discussie is het verzoek van de federale overheid om een inspanning te leveren met het oog op het stabiliteitspact, waar we zoals alle regio's een rol in moeten spelen. Deze discussie werd al gedeeltelijk gevoerd bij de begrotingscontrole. U wou een inspanning leveren op voorwaarde dat Wallonië en de andere regionale deeltiteiten een gelijkwaardige inspanning zouden leveren. Het verheugt ons dat de minister-president dit standpunt heeft verdedigd op de eerste vergadering. Velen verwachtten dat hij zou bezwijken onder druk van de premier. Dat is tot mijn blijdschap niet gebeurd. Los daarvan zien we wel wat er komt. We krijgen nog genoeg de kans om te interpellieren en debatteren. In elk geval heeft de stelling van minister Van Mechelen stand gehouden op het allerhoogste niveau, in confrontatie met de federale regering en met de Franstaligen. Het is eenvoudiger om zo'n stelling hier te verdedigen.

Dat is een moedigere houding dan die van toenmalig minister Demeester in de onderhandelingen met minister Maystadt. Eigenlijk vraagt de federale regering geen geld, maar vraagt dat we zuiniger optreden om de schuld te kunnen aflossen. Eigenlijk vraagt u zelf al jaren hetzelfde, mijnheer Van Rompuy, via de toepassing van de meesternorm. Dat is een uitgavennorm en geen saldonorm. Ik begrijp niet waarom u dat dan bekritiseert, mijnheer Van Rompuy. Ik vind u nochtans een intellectueel eerlijke gesprekspartner. Ik steun de Vlaamse regering principieel in haar houding. Wij kunnen en moeten een inspanning leveren, dat is ook goed voor de Vlaamse financiën. De voorwaarde is een gelijkwaardige inspanning aan Franstalige zijde. De Vlaamse inspanningen in het kader van het stabiliteitspact van de afgelopen jaren zijn bijzonder groot.

Ik heb deze zomer het SERV-rapport gelezen. Ik ben niet ongevoelig voor één punt van kritiek, namelijk het verschil in begrotingsaanpak tussen deze en de voorgaande regering. De vorige regering heeft met de meesternorm een uitgavennorm ingevoerd. Deze regering is daarvan afgestapt en heeft gekozen voor een saldonorm. Deze regering wil haar uitgaven afstemmen op de inkomsten. Het parlement heeft dat goedgekeurd en ik stem daarmee in. De SERV voorspelt dat dit in minder gunstige periodes problemen zal veroorzaken. Totnogtoe was dat niet het geval. Alle begrotingen van minister Van Mechelen voldeden aan de doelstellingen.

Inderdaad, de Hoge Raad van Financiën zegt dat. Dit heeft veel te maken met uw ideeën over de VOI's. We zullen straks vernemen hoe dat precies in elkaar zit.

Vlaanderen geldt als een voorbeeld voor de overige deeltiteiten van dit land. Tot dusver heeft de overschakeling van de uitgavennorm van minister Demeester, waar de SERV voor pleit, naar de saldonorm geen problemen veroorzaakt. De komende begroting zal moeten bewijzen dat dit in moeilijke tijden gehandhaafd kan worden. Ik heb daar het grootste vertrouwen in.

Mijn fractie is ervan overtuigd dat dit een moeilijke begrotingsopmaak is en dat niet alles kan worden gerealiseerd. De regering zal prioriteiten moeten stellen, want we kunnen niet alles tegelijk realiseren. We kunnen niet én een 'alles-is-gratis'-politiek voeren, én een lastenverlaging doorvoeren én dure CAO's afsluiten. We vragen de regering om in dit laatste zittingsjaar moedige keuzes te maken.

De voorzitter : De heer Stassen heeft het woord.

De heer Jos Stassen : Mijnheer de voorzitter, ik zal niet ingaan op de cijfers, dat is al gebeurd. Straks zullen we kunnen nagaan of de confrontatie met de cijfers tot nieuwe inzichten leidt.

Mijnheer de minister, ik leg u de drie essentiële vragen van vandaag voor. Was er een tekort op de begroting van 2002, hoe groot was dat en hoe werd dat opgelost ? Moeten we op de begroting van 2003 besparen ? Is er te weinig geld om de dagelijkse uitgaven te bekostigen ?

De tweede en derde vraag zijn de belangrijkste. Is er een begrotingstekort dat we nog moeten aanpakken ? Zo ja, hoe groot is dat en wanneer zal de regering dat aanpakken ?

Stassen

De derde vraag gaat over een kastekort. Minister Van Mechelen heeft daarop terecht ingegrepen met de omzendbrief. Hij wou bepaalde uitgaven afremmen en de begroting in evenwicht krijgen, zodat de Vlaamse Gemeenschap niet moet gaan lenen. Kortetermijnleningen vallen zeer duur uit. In welke mate heeft de omzendbrief onbedoelde gevolgen? Kunnen de VOI's nog werken? In de welzijnssector werden enkele voorbeelden vermeld. Ik weet zeker dat het nooit de bedoeling geweest is om de VOI's lam te leggen en uitbetaling van lonen te vertragen. Een minister van Begroting moet ingrijpen als er een kastekort is, maar hij moet goed overwegen welke manier de beste is. Als ik het signaal van minister-president Somers goed heb begrepen, zal de Vlaamse regering de ongewenste gevolgen van de omzendbrief aanpakken.

De voorzitter : De heer Boutsen heeft het woord.

De heer Mathieu Boutsen : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, we hebben hier al veel cijfers gehoord over de kastoestand. Er zijn duidelijk misvattingen en verrassingen. Ik heb een zeer korte maar duidelijke vraag. In het bedrijfsleven maakt een goed ondernemer jaarlijks op voorhand een kasplanning. Is het niet mogelijk dat de minister van Begroting eveneens een duidelijke kasplanning maakt, rekening houdend met maandelijkse uitgaven, terugbetalingen van leningen en dergelijke? Dit zou ons de discussie van vandaag al hebben bespaard. Onduidelijkheden kan men uit de wereld helpen door ze op voorhand in te schatten.

De voorzitter : Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen (de minister antwoordt met behulp van een powerpointpresentatie die aan de leden van de commissie werd overgemaakt) : Mijnheer de voorzitter, collega's, ik had er geen enkel probleem mee om de commissie te woord te staan. Ik was terug uit vakantie op 18 augustus. Ik heb mijn antwoord dus goed kunnen voorbereiden.

Ik sluit me deels aan bij wat de heer Denys met vriendelijke woorden stelde, namelijk dat ik het vreemd vind dat wanneer de minister van Financiën en Begroting zijn verantwoordelijkheid neemt ten opzichte van zowel de budgettaire situatie als de kas, we terecht zijn gekomen in een radicaal verkeerde discussie.

Vooraleer ik overga tot de details over kaspositie, schuldaufbouw en begrotingsrichtlijn, wil ik duidelijk stellen waarmee we bezig zijn. We praten in Vlaanderen continu over tekorten terwijl het gaat over misschien minder overschot hebben. Hier gaat de discussie over : we praten niet over tekorten. Ik zal straks enkele grafieken tonen die de heer Hasquin, minister-president van de Franse Gemeenschap, misschien kunnen motiveren om enige bescheidenheid aan de dag te leggen wanneer we in dit debat terechtkomen. Ik zal proberen zwart op wit met cijfers aan te tonen, mijnheer Van Rompuy, dat Vlaanderen over heel de lijn de volle verantwoordelijkheid heeft genomen. Mijnheer Van den Brande, dat is niet alleen de verdienste van deze regering, maar van de opeenvolgende regeringen die zeer consequent hun verantwoordelijkheid hebben genomen ten aanzien van de budgettaire situatie.

We hebben een keuze gemaakt om te beantwoorden aan de drie criteria van Maastricht. Ik kom daar straks op terug, want dat is de rode draad die doorheen heel het verhaal loopt. Het eerste en tweede criterium vormen geen probleem, namelijk het vorderingssaldo en de inflatie. Het derde criterium is een veel groter probleem, namelijk de torenhoge schuld waarbij we naar het maximum van 60 procent zouden evolueren. Daarom is de Hoge Raad van Financiën zich gaan toeleggen op de opvolging van de schuld en het pad dat België en de entiteiten Vlaanderen, Waals Gewest, Franse Gemeenschap, Duitstalige Gemeenschap en Brussels Hoofdstedelijk Gewest samen moeten volgen om te beantwoorden aan het Europees stabiliteitspact.

Hier zijn wel communicerende vaten, mijnheer Bogaert. Als Vlaanderen beter doet, geeft dat marge aan de andere regio's en de federale overheid. Komt Vlaanderen scherper, spreekt het voor zich dat het al dan niet halen van de doelstelling voor andere gewesten en gemeenschappen ook scherper naar voren komt. Aan de hand van het cijfer van 2001 kan je zien dat alleen Vlaanderen iedereen over de streep heeft getrokken om de Europese doelstelling te halen.

De vraag is of België dan zo slecht scoort als we starten met het stabiliteitspact. Ik heb enkele cijfers op een rijtje gezet waaruit blijkt dat België in het behalen van het stabiliteitspact perfect zijn doelstellingen haalt en beter doet dan velen in Europa hadden verwacht.

Mijnheer Van Rompuy, wat u hebt voorgelezen uit het rapport van de Hoge Raad van Financiën, staat erin, maar neem het me niet kwalijk als ik stel dat

Van Mechelen

u selectief hebt geciteerd. Ik zal zo meteen ook citeren uit datzelfde rapport. Van mij mag u alles voorlezen, maar u moet alles bekijken in de juiste context. Op bepaalde ogenblikken zouden we bijna onze eigen administratie van schrijftvervalsing beschuldigen. Ik neem de volle verantwoordelijkheid van ieder woord dat in de omzendbrief staat, want die is er gekomen op mijn duidelijk verzoek. Ik zal straks de ontstaansgeschiedenis van die omzendbrief toelichten.

Op deze tabel ziet u wat de Hoge Raad van Financiën in zijn rapport duidelijk stelt met betrekking tot de uitvoering van het stabiliteitsprogramma 2002. De Hoge Raad stelt dat over de periode 1999-2002 België tot de top-drie behoort in Europa inzake de cyclisch gecorrigeerde vorderingssaldo's. Inzake begrotingsdoelstellingen realiseerden enkel Finland, Spanje en België hun doelstellingen, namelijk drie van de vijftien landen. België is daarenboven een van de weinige landen die in die periode het primair saldo kon verbeteren, en bovendien is België erin geslaagd om het evenwicht te bereiken op een moment – we leven toch niet op een eiland – dat in Europa een tekort werd opgetekend van 2,3 percent van het BBP. Vanmorgen konden we in de krant lezen wat Nederland vandaag allemaal moet doen om de streep te bereiken. We zitten in Europa met een druk op de begrotingen door drie jaar tegenvallende conjunctuur. Ik heb al honderd keer gezegd dat we de tering naar de nering moeten zetten en een monitoring moeten doen. Er is geen paniek, maar ik zal als begrotingsminister mijn volle verantwoordelijkheid blijven nemen ten aanzien van 2004. We geven de middelen uit die we hebben. We controleren de uitgaven en de middelen. Ik zal straks met cijfers aantonen dat als er een oververhitting komt van de uitgaven, het onverantwoord zou zijn als de minister van Financiën en Begroting dienaangaande zijn verantwoordelijkheid niet zou opnemen.

Ik probeer wat sneller over de stabiliteitsprogramma's te gaan. De essentie zit in het gegeven dat we moeten proberen de stabiliteitsprogramma's waar te maken. Hier vinden we misschien een stuk van het antwoord dat we straks aan de federale regering moeten geven met betrekking tot haar vraag om bijkomende inspanningen vanuit Vlaanderen. De cijfers zullen straks zwart op wit aantonen dat Vlaanderen tot en met vandaag altijd de initiële doelstelling heeft gehaald. We zien integendeel – en dat zijn de fameuze communicerende vaten – dat de gezamenlijke overheid ten aanzien van Europa het stabiliteitspact, gelet op de conjunctuur,

licht heeft versoepeld, terwijl voor de Entiteit II de inspanning altijd dezelfde is gebleven. Voor Entiteit I is de inspanning voor een stuk teruggeschroefd. Uiteindelijk is vooral Vlaanderen verantwoordelijk voor het welslagen van het behalen van de normen zodat het globaal plaatje van het stabiliteitsprogramma wordt rechtgehouden. Het is dan ook ongehoord dat iemand als de heer Hasquin een dergelijke commentaar durft te geven. Ik heb hem dat vorige week ook persoonlijk overgemaakt.

Ik heb ook een vergelijking gemaakt van de bijsturing van die stabiliteitsprogramma's voor 2003. U ziet dat telkenmale de begrotingsdoelstellingen worden bijgestuurd, maar dat die bijsturing alleen ten voordele komt van Entiteit I, terwijl wij altijd onze doelstellingen hebben behouden, zoals de cijfers uit het rapport van de Hoge Raad doen blijken.

Wat zegt het rapport van 2003 van de Hoge Raad van Financiën over het financieringssaldo van de gezamenlijke overheid, de uitdaging waar we samen voor staan ? Dit is geen debat van Vlaanderen tegen België of Vlaanderen tegen het Waals Gewest, het is een zaak die we als politici in een democratisch rechtsbestel samen moeten verdedigen. We moeten de doelstelling halen om onze globale schuld naar 60 percent te doen dalen.

Ik toon u de geleverde inspanningen in cijfers van de federale overheid, waarbij het tekort is afgenomen van 2,2 miljard euro tot 714 miljoen euro. Het bericht van vandaag werpt daar natuurlijk een schaduw op. Bij de socialezekerheidsinstellingen is het overschot geslonken naar 829 miljoen euro. Dat heeft te maken met een aantal ingrepen, zoals een verlaging van de patronale lasten. Met wat vandaag naar buiten is gekomen, is dit een zeer belangrijk aandachtspunt om de totaalsom te laten kloppen.

U ziet ook de inspanningen van gemeenschappen en gewesten. In 2001 werden massaal middelen doorgestort van de federale overheid naar de gemeenschappen en de gewesten.

De federale overheid heeft in 2001 te veel middelen doorgestort. In Vlaanderen hebben we deze middelen niet in de begroting opgenomen. We hebben altijd de begroting opgemaakt op basis van reële parameters, alhoewel we deze middelen volgens de oude financieringswet ook in de begroting mochten inschrijven. We hebben deze middelen belegd, met een mooi resultaat. Toen in 2002 de herziening van de parameters werd doorgevoerd, werd

Van Mechelen

de negatieve verrekening doorgevoerd, wat uiteraard een negatieve impact had op het kasresultaat.

Voor de lokale overheden stellen we vast dat de toestand de voorbije jaren substantieel is verbeterd. Deze cijfers worden ook door Dexia bevestigd en meegedeeld door de Hoge Raad van Financiën. Ondanks de moeilijkheden, zoals de liberalisering van de energiemarkt, die ook de lokale overheden ervaren, zien we dat hun ontvangsten sterker gestegen zijn dan hun primaire uitgaven. Dit heeft geleid tot een beter saldo.

U ziet de doelstellingen zoals die zijn goedgekeurd in de interministeriële conferentie op 15 december 2000. Voor 2001 werd aan Vlaanderen een bijkomende inspanning gevraagd. Dit kwam doordat in 2001 meer middelen waren doorgestort, op basis van de BNP-cijfers van 2000, zodat het perfect mogelijk was een bijkomende inspanning te leveren.

Voor 2002 is de belangrijkste indicator dat in het Lambermontakkoord een doorstorting voorzien is van de elf twaalfden. Eigenlijk is gewoon de initiële inspanning gecorrigeerd naar de elf twaalfden, om op een inspanning van 198 miljoen euro te komen. Voor 2003 moeten we een positief begrotingsresultaat van 324 miljoen euro halen. We kunnen vaststellen dat, conform het stabiliteitspact van 15 december 2000, vanaf 2003 en 2004 de inspanningen die Vlaanderen moet doen om de norm te halen, dalen.

Uiteindelijk krijgen we meer ruimte, maar hier moeten we rekening houden met het Lambermontakkoord. In dit akkoord wordt de herfinanciering van de gemeenschappen geregeld. Voor Vlaanderen zien we voor 2005 een bijkomende opbrengst van ongeveer 250 miljoen euro. Op het moment dat de norm voor Vlaanderen zal dalen, zullen we meer middelen doorgestort krijgen van de federale overheid in uitvoering van het Lambermontakkoord. Door de stijging van de doorstortingen om de norm te halen ontstaan er spanningen op federaal niveau.

De terechte vraag van de commissie is of Vlaanderen zijn afspraken heeft nagekomen. Nog even zeggen dat in hetzelfde akkoord van 15 december 2000 ook in de mogelijkheid wordt voorzien dat Vlaanderen, op basis van te veel geleverde inspanningen uit het verleden, kan afwijken van de norm. Bij het overzicht van de afwijkingen van de norm zien we dat Vlaanderen het in 1999 434 miljoen euro beter heeft gedaan dan de norm, in 2000 635,5

miljoen euro, in 2001 1.065,5 miljoen euro en in 2002 1 miljoen euro. In 2002 haalden we perfect de norm.

Als u de cumulatie van deze cijfers bekijkt, heeft Vlaanderen het in de periode 1999-2002 2.136.000.000 euro beter gedaan dan de norm. Dit is ook de reden waarom we onze schuld substantieel hebben kunnen afbouwen.

Als je dit vergelijkt met de inspanningen van bijvoorbeeld de Franse Gemeenschap, met negatieve realisaties van 34 en 84 miljoen euro, zijn er weinig redenen om Vlaanderen met de vinger te wijzen.

Ik wil benadrukken dat in 2002, wat ook in het rapport van de SERV en de HRF staat, we niet enkel alle inspanningen hebben geleverd om de norm te halen, maar ook twee zaken extra verrekend hebben. Ten eerste is er de ESR-aanrekening van de doorstorting van de personenbelasting. De doorstorting gebeurde in december 2001, op basis van een getekend contract tussen de minister van Financiën, de minister van Begroting en mijzelf. Deze doorstorting is ook aangerekend op de begroting 2001 en in het saldo 2001.

Door het akkoord van 21 maart 2001 zijn we in 2002 overgestapt naar een ESR-benadering, waarbij de aanrekening pas gebeurt op het moment van de transfer naar de Entiteit Burgers. De afcentiem op de personenbelasting werd doorgestort in 2001, maar in de nieuwe ESR-benadering is deze afcentiem nogmaals verrekend in 2002.

Als je de afrekening in september 2002, van de door de federale overheid in 2001 te veel doorgestorte middelen meetelt, kom je in 2002 tot een correctie van 418 miljoen euro in de Vlaamse begroting en dus in de berekening van de normering: twee keer personenbelasting plus de afrekening van te veel doorgestorte federale middelen in 2001. Hierbij komt nog de discussie, zoals opnieuw geagendeerd in werkgroep 2 die zich bezighoudt met het contentieux van het overlegcomité, dat Vlaanderen – gesteund door het Waals Gewest – van mening is dat de registratierechten voor 2002 niet correct zijn doorgestort. De doorstortingen zijn vanaf januari niet gebeurd aan 100 percent, zoals in het Lambermontakkoord opgenomen.

De heer Van Rompuy heeft geciteerd uit het rapport van de Hoge Raad van Financiën. Ik stel voor dat ik hetzelfde mag doen en ik verwijs naar bladzijde 130 van het rapport. Ik lees voor: ‘ Zoals blijkt uit voorgaande tabel is het resultaat 2002 in overeenstemming met de doelstellingen en wordt

Van Mechelen

zelfs een beperkte marge geboekt van 1,1 miljoen euro, indien de correctie Kredietverleningen en Deelnemingen (KVD) buiten beschouwing wordt gelaten. Nochtans werd het begrotingsjaar 2002 door een aantal belangrijke tegenvallers bezwaard, met name de minwaarde op de federale overdracht van de samengevoegde en gedeelde belastingen, de gevolgen van de tegenvallende conjunctuur, de aanrekening van de korting op de personenbelasting en het sterker dan verwachte effect van de verlaging van de registratierechten. In het verleden heeft de Vlaamse Gemeenschap steeds veel beter gepresteerd dan de doelstelling.' Hier staat zwart op wit dat de Vlaamse regering zijn doelstelling bereikt heeft.

Verder gaat de discussie nog over de consolidatie van de VOI's en de DAB's. Op 21 maart 2001 is afgesproken wat geconsolideerd moet worden en wat niet. Als men dan nog een interpretatie doorvoert, dat wanneer alle VOI's samen worden bekeken er een negatieve verrekening ontstaat ...

De heer Eric Van Rompuy : Mijnheer de voorzitter, dit is belangrijk om weten : de minister van Financiën bekritiseert de HRF.

Minister Dirk Van Mechelen : Neen, dat is niet zo. De HRF stelt dat ik de norm haal. De HRF start een discussie over de consolidatie van de VOI's. We houden ons aan de afspraken van 21 maart 2002, aan niet meer maar ook aan niet minder. Zo kan op het begrotingsresultaat van Vlaanderen alles worden aangerekend zoals de afcentiemen, de terugstortingen, enzovoort.

De heer André-Emiel Bogaert : Er is dus een probleem.

De heer Eric Van Rompuy : Er is een conflict tussen de Vlaamse minister van Financiën en het rapport van de HRF. Hij aanvaardt de conclusies van het rapport niet.

Minister Dirk Van Mechelen : Ik aanvaard de conclusie dat we de norm halen.

De heer Eric Van Rompuy : U haalt de norm niet.

Minister Dirk Van Mechelen : 'Zoals blijkt uit voorgaande tabel, is het resultaat 2002 in overeenstemming met de doelstelling.' Ik benadruk dat een overschot wordt geboekt : er is geen sprake van een tekort. Vlaanderen heeft het tussen 1999 en 2002 2,1 miljard beter gedaan dan de doelstellingen van de HRF.

Mijnheer Van Rompuy, misschien vindt u het leuk om aan zelfkastijding te doen, maar ik zeg u in alle duidelijkheid dat Vlaanderen meer dan de nodige inspanningen heeft geleverd om de Maastrichtcurve te volgen. Ik heb trouwens geen enkel conflict met de federale regering. Ik sluit me helemaal niet aan bij uw manier van redeneren.

De heer Eric Van Rompuy : Mijnheer de voorzitter, op pagina 133 van het rapport van de HRF merken we dat het geconsolideerd HRF-saldo 199,1 miljoen euro bedraagt. U hebt het de hele tijd over dat bedrag. Er staat ook in het rapport dat het vorderingssaldo min 90,9 miljoen bedraagt. Op dat saldo is de hele redenering gebouwd. Eenvoudig uitgelegd, komt het erop neer dat op de reserves werd ingeteerd, waardoor die niet in de primaire uitgaven zaten. De HRF verwijt u deze handeling.

Op pagina 120 staat het vorderingensaldo van gemeenschappen en gewesten. In 2002 weken de gewesten af van doelstellingen die de federale overheid heeft opgegeven. Dit zal ook in 2003 het geval zijn. De algemene afwijking voor alle entiteiten samen, bedroeg 719,7 miljoen euro voor 2002 en zal 294,1 miljoen euro bedragen voor 2003. Dit staat letterlijk op pagina 19 en 20.

Minister Dirk Van Mechelen : U zegt nu dat Wallonië de doelstellingen niet haalt alle gemeenschappen en gewesten afwijken !

Mijnheer Van Rompuy, ik geef u de resultaten van het secretariaat van de HRF. Aanvaardt u de slide en de curve van de HRF ? Op die slide ziet u heel duidelijk dat Vlaanderen exact 2,1 miljard extra inspanningen heeft geleverd.

De heer Eric Van Rompuy : Mijnheer de minister, die cijfers gaan over 2002-2003. Op pagina 20 en in de tabel staat bij het vorderingensaldo van gemeenschappen en gewesten duidelijk : 'afwijkingen : 719,7 miljoen euro, min 0,3 % van het BBP'. De doelstelling was plus 0,1 % van het BBP. Uit de tabel op pagina 133 en in het besluit blijkt duidelijk dat de HRF tot een andere conclusie komt dan u.

Minister Dirk Van Mechelen : Mijnheer Van Rompuy, er werd een akkoord gesloten op 21 maart 2002. Ook al heb ik er in het Interministerieel Comité een stevig debat over gevoerd, Vlaanderen aanvaardt zelfs voor 2002 een bijkomende aanrekening van 200 miljoen euro afcentiemen. U probeert echter aan te tonen dat Vlaanderen slecht aan het boeren is. Cijfers zijn cijfers en ik gebruik

Van Mechelen

de cijfers zoals ze op papier staan. Tussen 1999 en 2002 heeft Vlaanderen nominaal 86 miljard Belgische frank beter gescoord dan was afgesproken in het stabiliteitsakkoord. Ik laat me niet doen door uw manier van berekenen. Wij hebben het akkoord conform alle afspraken uitgevoerd. Er wordt geen discussie over gevoerd met de federale regering.

De heer André-Emiel Bogaert : Mijnheer de voorzitter, er werden inderdaad prachtige inspanningen geleverd, maar de problemen beginnen in 2002. Dat blijkt uit de cijfers. De minister heeft toegegeven dat er een divergentie bestaat met wat is overeengekomen in maart 2002 over de VOI's en DAB's, wat een oorzaak is van het huidige debat vormt. Is dit politiek beslecht ? Zijn de problemen verdwenen of komt er nog een nasleep ? Is er een akkoord over de aanrekening en de consolidatie ? Zijn er nog problemen ?

Minister Dirk Van Mechelen : Neen, er zijn absoluut geen problemen meer.

Mijnheer Van Rompuy, op de volgende slide ziet u de intering in cijfers. We hebben een vergelijking gemaakt met wat in de begroting staat, want u doet alsof we een grote verdwyntruc hebben toegepast. In de begroting van 2002 staat dat in een saldovermindering wordt voorzien van 343,6 miljoen euro. Vanuit Abafim worden de VOI's gemonitord op basis van hun kascijfers. In 2002 stelden we een saldovermindering vast, niet van 343,6 miljoen euro, maar slechts van 112,1 miljoen euro. Dat is de intering op hun kasresultaten. De VOI's zijn verplicht om hun resultaten neer te leggen vóór 15 maart van het daaropvolgende jaar en het spreekt vanzelf dat daarom in januari geen consolidatieoefening kan worden gemaakt. De meeste VOI's leggen hun resultaten binnen de juiste termijn voor, slechts een paar DAB's moeten worden aangehaald. Bij de herberekening achteraf blijkt dat we op basis van kasmonitoring vrij goed weten wat het begrotingssaldo is en of de VOI's op het juiste uitgavenpad zitten. Uiteindelijk is het 133,7 miljoen euro geworden.

In het licht van de nakende bespreking van het comptabiliteitsdecreet wil ik vermelden dat het evident is dat als de consolidatie vanaf 2003 volledig gebeurt, ik als minister van Financiën en Begroting inzage moet hebben in de verrichtingen van de VOI's. Zo kom ik op het einde van het jaar niet voor verrassingen te staan. Ik geef u een voorbeeld. Al meer dan tien jaar schrijft OVAM de inning van achterstallige vorderingen van grote be-

wegingen met betrekking tot historische vervuilde gronden in. In een consolidatieoefening is het natuurlijk van groot belang dat als die bedragen worden ingeschreven bij de ontvangsten en ook worden tegengeboekt bij de uitgaven, wij controleren of de ontvangsten echt worden gerealiseerd zodat de uitgaven ermee kunnen worden gedekt. Links lucht inschrijven en rechts geld uitgeven, zorgt natuurlijk voor problemen. Voortaan eisen we via de begrotingsrichtlijn dat de VOI's sneller rapporteren aan Abafim. De directeur-generaal van Abafim en de minister van Financiën zullen op die manier tijdig op de hoogte zijn van de evoluties en van de nodige inspanningen om het evenwicht te behouden. Straks geef ik u de meest actuele percentages van juli waarmee ik kan aantonen waarom we de maatregel hebben genomen.

Onze algemene doelstelling is de schuldafbouw. De schuld afbouwen, kan alleen door overschotten te creëren. We maken deel uit van een federale staat en stellen vast dat de andere deelentiteiten van entiteit II, het Waals Gewest en de Franse Gemeenschap, nog steeds schulden maken. Wij zijn ondertussen de schuld aan het afbouwen. Alleen door de inspanningen van Vlaanderen worden de doelstellingen gehaald. Op de grafiek ziet u hoe de Belgische schuld afneemt tegenover de Europese schuld. In vergelijking met de gemiddelde schuldgraad in het eurogebied, zaten wij in 1991 nog met een verschil van 72,3 percent van het BBP en in 2002 slechts 36,1 percent. Het verschil in schuld in % van het BBP van België t.o.v. het gemiddelde van de Eurozone is dus bijna gehalveerd.

De vraag is hoe het komt dat er een knik is in de schuldcurve van België. De volgende grafiek toont aan dat dit een inspanning van opeenvolgende verantwoordelijken is geweest. De bovenste curve is die van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaams Gewest en daalt fenomenaal. De gele curve toont de evolutie van het Waals Gewest aan en vertoont een stijging. De paarse curve is die van de Franse Gemeenschap en de lichtblauwe die van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, waarbij wordt geprobeerd om naar nul te gaan. Helemaal onderaan staat de curve van de Duitstalige Gemeenschap. Op de vorige grafiek was te zien dat België de gemiddelde schuldgraad van de Eurozone nadert. Dat wordt alleen gerealiseerd door inspanningen van onze regio.

We leveren ook grote inspanningen op het vlak van de schuldafbouw. Er wordt nu gedebatteerd of er moet worden vergeleken met 1999 of 2000. Het belangrijkste is dat we er sinds 1997 in slagen om de schuld af te bouwen en we moeten consequent op die weg verdergaan.

Van Mechelen

Er is verder de discussie over de kasresultaten waarvan ik de voorbije vier jaar in kaart heb gebracht. Daarop is te zien dat de kas altijd dezelfde bewegingen maakt. Elk jaar zit de kas eind juli op haar dieptepunt. Daarna volgt een stijging die te wijten is aan de inning van de onroerende voorheffing. Vorig jaar was er in september opnieuw een ernstige knik. Die was te wijten aan het feit dat het teveel aan doorgestorte middelen van de federale regering, moest worden terugbetaald.

Momenteel brengen we alle ontvangsten minutieus in kaart om te zien of ze daadwerkelijk binnenkomen. Het is een boeiende vaststelling dat de federale regering in 2003 nog geen begrotingscontrole heeft laten goedkeuren door de Kamer en de Senaat. Dat betekent dat de federale regering structureel te weinig middelen doorstort op basis van de gedeelde belastingen.

In het meest recente Economisch Budget zijn de parameters van het BNI en de inflatie voor 2002 voor een keer in het voordeel van Vlaanderen. In 2002 werd rekening gehouden met een inflatie van 1,5 procent. Uiteindelijk wijst het Economisch Budget op een inflatie van 1,64 procent. Voor het BNI hielden we rekening met 0,9 procent. Het Economisch Budget wijst op 1,8 procent en dat is het gevolg van een positieve ruilvoet tussen het BNP en BNI. Als de federale regering een budgetcontrole doorvoert, zal die ertoe leiden dat Vlaanderen ongeveer 221 miljoen euro meer zal moeten krijgen.

In juli en augustus van 2002 hadden we 220 miljoen euro te veel ontvangen. In 2003 hebben we ruim 200 miljoen te weinig ontvangen. Mijnheer Van Rompuy, dat verklaart dat verschil van 400 miljoen euro waarbij er een decalage is tussen 2002 en 2003.

De vraag is hoe het netto te financieren saldo evolueert. Abafim maakt vanzelfsprekend een zeer gedetailleerde jaar- en kasplanning en kijkt na of die nauwgezet wordt gerealiseerd.

De heer Eric Van Rompuy : Mijnheer de minister, u wijt het verschil aan de doorstortingen. Hoe komt het dan dat de uitgaven van de VOI's zo sterk zijn gestegen ? Ik begrijp het niet meer.

Minister Dirk Van Mechelen : Probeer mijn rede-
nering eerst verder te volgen.

Eind juli is er altijd een maximaal tekort van het netto te financieren saldo. De werkingstoelagen voor onderwijs en middelen voor de gemeenten moeten dan worden uitbetaald. Dit jaar hadden we voor de eerste keer de loonsverhoging van 2 procent aan het onderwijzend personeel in het kader van CAO VI. Er zijn de voorschotten voor de gemeenten en provincies van de opcentiemen op de onroerende voorheffing. Met de gemeenten hebben we het akkoord gesloten dat we vanaf 1 juli consequent in zes schijven middelen doorstorten opdat ze geen thesaurieproblemen zouden krijgen. Er was ook de stijging van het uitgavenritme 2003.

Ik haal er de cijfers van 2002 bij. Eind juli 2002 waren de ontvangsten voor 57,18 procent gerealiseerd en beliepen de uitgaven 58,55 procent van de begroting. De ontvangsten en uitgaven waren dus bijna gelijk. In mei 2003 heeft Abafim een eerste monitoring gedaan en op 15 juli 2003 een tweede afgesloten. De meest recente cijfers tonen aan dat 56,9 procent van de ontvangsten is gerealiseerd en dat 63,96 procent van de ordonnanceringen al was gebeurd. Er werd dus 7 procent meer vastgelegd dan er werd ontvangen. Het spreekt voor zich dat dit moest worden opgevolgd en dat is de reden waarom de ontvangsten post per post worden nagekeken. De grote vraag is of alle ontvangsten zullen worden gerealiseerd. Als dat niet het geval is, zullen we de norm nooit halen. Het was dan ook mijn plicht om dergelijke maatregel te treffen.

De heer Eric Van Rompuy : Hoe verklaart u de sterke stijging van de uitgaven van de VOI's ? In de eerste zeven maanden hebben de VOI's 27 procent meer uitgegeven. Er is toch een probleem met de uitgaven van de VOI's ?

Minister Dirk Van Mechelen : Ik wil hier geen discussie over het primaat van de politiek opstarten. De VOI's hebben hun zelfstandigheid en hun verantwoordelijkheden, en er bestaat een toezicht daarop. In 2002 moeten we gedeeltelijk consolideren, en in 2003 moet dat volledig gebeuren. Het is daarom belangrijk dat we de uitgavenstroom kunnen monitoren en eventueel bijsturen. Het spreekt vanzelf dat we alleen maar middelen zullen doorstorten als de VOI's het geld daadwerkelijk nodig hebben. We kunnen dat, want Orafin en de monitoring van de begroting staan ons toe om de kastoe-stand op de voet te volgen.

In het kader van de omzendbrief is afgesproken dat de VOI's de tweede week van september een rapport moeten overmaken over de evolutie van hun ontvangsten en hun uitgaven. Op 15 september zal een arbitragecel, die bestaat uit mensen van

Van Mechelen

de administratie van Financiën en van de Inspectie van Financiën, onderzoeken welke middelen moeten worden vrijgegeven. In onze omzendbrief is bepaald dat elk krediet dat betrekking heeft op lonen, niet wordt geblokkeerd. Verder is bepaald dat subsidiekredieten, die dienen om lonen uit te betalen, ook buiten schot blijven. Op dat vlak zullen er zich dus geen problemen voordoen, en als dat toch zou gebeuren, moet men dat melden.

Op die wijze kunnen we een afkoelingsperiode inbouwen. Dat is natuurlijk in augustus gebeurd. De evolutie van één miljard euro naar 278 miljoen euro heeft te maken met een afremming van de uitgaven, maar ook met een positieve evolutie van de inkomsten ten gevolge van de inning van de onroerende voorheffing. Dat leidt tot het herstel van de normale toestand.

Deze omzendbrief heeft alleen maar de afremming van te snel op elkaar volgende ordonnancements tot doel. Ik wil echter ook de binnenkomende middelen monitoren. Als ik vaststel dat bepaalde middelen niet binnenkomen, zullen we de politieke moed moeten opbrengen om daaruit conclusies te trekken. Als dat zich voordoet, zal ik de regering voorstellen om niet-realiseerbare ontvangsten gewoon te schrappen, naar aanleiding van het uitwerken van de begroting voor 2004. Dat behoort tot mijn verantwoordelijkheden.

Er zijn vandaag een aantal middelen ingeschreven waarbij we bedenkingen hebben. Ik heb de federale minister van Begroting gemeld dat we de bijsturing van het doorsturen van middelen ten gevolge van de aanpassing van de parameters voor 2003 ter discussie stellen. Dat is opgenomen in het takenpakket van de tweede werkgroep in de schoot van het Overlegcomité. In die discussie hebben we objectieve bondgenoten bij de andere gewesten en gemeenschappen. We willen niet dat de federale regering wacht tot 25 december om een begrotingscontrole te organiseren. Als dat zou gebeuren, zou de afrekening niet in mijn kastoestand worden opgenomen en blijft mijn kastoestand permanent voor een bedrag van 221 miljoen euro bezwaard.

De heer André-Emiel Bogaert : Dit is een zeer belangrijke verklaring. De woorden van de minister getuigen van politieke durf. Hij weet dat belangrijke VOI's en DAB's gebukt gaan onder vastgeroeste gewoontes, en de toepassing van het primaat van de politiek zal daarmee in botsing komen. Soms draagt men enorme dubieuze vorderingen over. Als dat wordt gemonitord en daartegen wordt op-

getreden, dan zal een pakket virtuele inkomsten verdwijnen. De intentie van de minister zal dus verstrekkende gevolgen hebben.

Ik geef een voorbeeld. Sinds 2000 worstelen we met een geschillendossier van Aquafin, ten bedrage van 250 miljoen euro. Zolang daarover geen beslissing is getroffen, blijft dat als een zwaard van Damocles boven ons hoofd hangen. De monitoring zal wel meer dergelijke problemen aan het licht brengen. In elk geval duidt de verklaring van de minister erop dat de regering nu naar de kern van de werking van de VOI's en DAB's wil gaan.

Minister Dirk Van Mechelen : Ik wil daarover duidelijk zijn. Ik vind dat we een consolidatie moeten doorvoeren, al moeten we wel voor een overgangperiode zorgen. Iedereen is het erover eens dat 2002 een overgangsjaar is. De bijkomende inspanningen van Vlaanderen hebben ervoor gezorgd dat we meer dan onze doelstellingen hebben gehaald. Daarnaast heb ik geen enkele ambitie om me te moeien met de zelfstandigheid en de verantwoordelijkheden van de VOI's. Als begrotingsminister ben ik enkel geïnteresseerd in een goed inzicht in alle begrotingstransacties. De kastoestand kunnen we vrij goed monitoren, de begrotingsaldi kennen we pas in maart of april van het daaropvolgende jaar.

Men rekent mij af op het feit of Vlaanderen de begrotingsnorm haalt, en of we alle inspanningen ook doen. Het spreekt dus vanzelf dat ik het recht heb te weten of vandaag gebeurt wat er moet gebeuren. Als er problemen zijn, zal ik de bevoegde minister ter verantwoording roepen. Zij zullen dan hun verantwoordelijkheid moeten nemen. Het is misschien symbolisch dat we dit zittingsjaar starten met een vervroegde bijeenkomst van de commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting. Regering en parlement moeten samen hun verantwoordelijkheid nemen.

Wat het miniconflicetje betreft, wil ik erop wijzen dat ik op 15 juli het rapport van de administratie heb gekregen. Op 18 juli, tijdens de laatste ministerraad, heb ik de Vlaamse regering uiteengezet wat het probleem is, en uitgelegd welke remediërende stappen ik zou nemen. De omzendbrief was er eentje van. Op 31 juli heb ik het bevel gegeven om daar werk van te maken. Dat vraagt tijd, want er moeten aanpassingen gebeuren aan Orafin en de opvolging van de elektronische cashflow en dergelijke. De aanpassingen zijn tijdens het weekend van 9 augustus gebeurd. Op dat ogenblik namen we de monitoring en de sturing van de begroting volledig in handen. Er volgt nu een fase waarin we

Van Mechelen

bilaterale gesprekken zullen voeren over de middelen- en uitgavenstroom. Er zullen middelen worden vrijgegeven naarmate duidelijk is dat uitgaven worden gedekt door ontvangsten. Ik neem aan dat iedereen van oordeel is dat dit de juiste werkwijze is.

De heer Van Rompuy stelt hier dat het om een besparing van 500 miljoen euro zou kunnen gaan. Als ik vaststel dat bijvoorbeeld minister Sannen er niet in slaagt om onze aandelen in de VMW te valoriseren, dan moeten we een keuze maken. We kunnen, zoals tijdens de budgetcontrole duidelijk werd aangegeven, overgaan tot schrapping. Mijnheer Matthijs, u weet dat de kredieten aan elkaar zijn gekoppeld. Ofwel zorgen we voor andere ontvangsten voor die eenmalige extra inspanning, en tegenover de eenmalige inkomsten zetten we dan eenmalige uitgaven. Het gaat daarbij om 50 miljoen euro extra voor de uitwerking van het Rio-dossier. Ofwel kan dat niet en dan moeten we op zoek naar andere eenmalige ontvangsten. Er zijn wat dat betreft mogelijkheden.

Net zoals minister Sannen wil ik de bijkomende inspanning voor de Rio-subsidie bovenop het normale groeipad realiseren om niet alleen de gemeenten enig soelaas te bieden, maar ook om de bouwsector een hart onder de riem te steken. Het is die afweging die we over de hele lijn willen maken. Ondertussen werden er al twee ministerraden gehouden. Iedereen is het daar met die stelling eens.

Mijnheer Van Rompuy, de omzendbrief is volledig van kracht en wordt nu volop geïmplementeerd. De arbitragecel komt wekelijks samen. Het is de bedoeling dat er op 15 september een eerste stand van zaken wordt gegeven. Op basis daarvan kunnen we beslissen een aantal versoepelingen inzake ordonnancerings toe te staan. Indien nodig kan ik nog ingrijpen en ervoor zorgen dat het geld niet wordt uitgegeven.

Wat is er nu in godsnaam verkeerd aan om te trachten ook in 2003, een moeilijk economisch jaar met cumulatief slechte parameters, andermaal de norm en doelstelling te halen ?

De voorzitter : De heer Van Den Brande heeft het woord.

De heer Luc Van Den Brande : Mijnheer de minister, ik heb aandachtig geluisterd. Mijnheer Denys, ik richt me echter eerst tot u. In tegenstelling tot wat u daarnet hebt gezegd, was het helemaal niet

onze bedoeling een sfeer te scheppen dat alles slecht zou gaan. Als u goed hebt gelezen, weet u dat ik mijn kritiek in eerste instantie helemaal niet heb gericht tot de minister van Financiën en Begroting. Ik had het over de algemene toestand.

Mijnheer de minister, u moet zich niet aangesproken voelen als we stellen dat het onverantwoord is dat die rondzendbrief werd opgesteld. De vraag is waarom u die hebt gemaakt. We zijn het er toch wel over eens dat dit een initiatief zonder voorgaande is. Enkel in de jaren tachtig werd er één maatregel genomen waarbij op het vlak van de investeringskredieten per trimester werd gewerkt. De bedoeling was om de zaak in de gaten te houden. Het is echter nog nooit gebeurd dat een dergelijke maatregel werd genomen.

De inkomstenmonitoring valt absoluut onder uw verantwoordelijkheid, onder die van uw voorgangers en die van uw opvolgers. U kunt er echter toch niet onderuit dat er naast de inkomstenmonitoring ook de uitgavendrift is. U hebt de volledige verantwoordelijkheid genomen voor de inhoud van de omzendbrief. Op een bepaald ogenblik werd gesteld dat de brief was opgesteld door een ambtenaar. Uw houding was correct en u hebt dat rechtgezet.

Mijnheer de minister, ik koppel deze discussie aan die over het beter bestuurlijk beleid. In het verleden hebben we kritiek geuit op het voorliggende ontwerp, dat op 1 januari 2004 in werking treedt. We komen van een situatie waarbij er zo'n 36 entiteiten, VOI's, enzovoort zijn. In de toekomst zullen dat er meer dan 60 zijn met een veel grotere autonomie. Onze grootste kritiek was net dat er geen enkel horizontaal verband meer zal zijn tussen de verschillende entiteiten. Nu moet u mij eens iets proberen duidelijk te maken. Het gaat niet om de inkomstenmonitoring, het is de uitgavendrift die aanleiding gaf tot het versturen van de omzendbrief. In welke mate zult u in de toekomst de nodige controle kunnen uitvoeren als we rekening houden met de autonomie die u toekent aan deze instellingen ?

Bij de commissiebespreking over het kaderontwerp inzake het beter bestuurlijk beleid heb ik al voorspeld dat door de structurele hervorming van de Vlaamse administratie die de Vlaamse regering doorvoert, het veel moeilijker zal zijn om dergelijke ontsporingen te detecteren. Het is van zeer groot belang dat u een antwoord geeft op mijn vraag.

Van Den Brande

Mijnheer de voorzitter, de bespreking van de begroting 2004 zal op een ander moment aan bod komen. De kostprijs van de bestuurlijke hervorming is 162 miljoen euro. Voor de TBS 55+ zijn er geen middelen voor de hogescholen om het derde en vierde kwartaal te betalen. Mijnheer de minister, hoe ziet u die zaak? Wat zult u doen, rekening houdend met de bestuurlijke hervorming die u absoluut wou doordrukken?

Minister Dirk Van Mechelen : Mijnheer Van Den Brande, ik kan u geruststellen. Ik denk daarbij aan het nieuwe ontwerp van comptabiliteitsdecreet. Ik ben inderdaad beducht voor de problemen. Ze werden ook ondervangen. Het comptabiliteitsdecreet bepaalt dat de totale financiële controle bij de minister van Financiën en Begroting blijft berusten. Ik heb er geen problemen mee dat in een aantal deelgebieden de ministeriële verantwoordelijkheid van de vakminister ogenschijnlijk groter wordt, indien er als tegengewicht een veel grotere verantwoordingsplicht is over de uitvoering van de begroting. Dat is trouwens ook veel boeiender. In het comptabiliteitsdecreet is duidelijk opgenomen dat de minister van Financiën het geheel van de financiële middelen moet kunnen bewaken en monitoren en dat hij moet kunnen ingrijpen. Daar is een diepgaande discussie over gevoerd.

Een van de problemen vandaag is dat de VOI's met verschillende boekhoudsystemen werken. De VRT werkt bijvoorbeeld met SAP en de Vlaamse Gemeenschap met Orafin. Kind en Gezin heeft een eigen systeem, met eigen voor- en nadelen. Daardoor is er sowieso al een probleem met de convergentie van de resultaten in 2003. In het comptabiliteitsdecreet is voorzien in een oplossing daarvoor, zodat de convergentie automatisch kan gebeuren.

We moesten wachten op de federale overheid, vermits in de Kamer eerst de wetsherziening moest worden doorgevoerd. Intussen hadden wij de kans een werkgroep op te richten, om uit te zoeken hoe de bepalingen van het comptabiliteitsdecreet technisch kunnen worden geïmplementeerd. Ook daar wordt werk van gemaakt, onder leiding van onder anderen de heer Victor. Mijn opvolger, wie dat ook mag zijn, zal dat instrument nodig hebben om toezicht te houden op een correcte uitvoering van de Vlaamse begroting. Ik wil ervoor zorgen dat dat instrument klaar is.

De heer Luc Van den Brande : We zijn het er dus over eens dat het essentieel is dat dit wordt be-

waakt bij de uitvoering van het kaderdecreet beter bestuurlijk beleid. U geeft echter geen antwoord op onze kritiek.

In 2004 en 2005, tussen het moment waarop het kaderdecreet in werking treedt en het moment waarop het comptabiliteitsdecreet in werking treedt, zult u de grootste moeite hebben om te realiseren wat u nu zegt.

Minister Dirk Van Mechelen : Mijnheer Van den Brande, ook in 2004 zal ik, zeker in de eerste zes maanden, volop aan monitoring doen. Bovendien blijft het door mevrouw Demeester gecreëerde Centraal Financieringsorgaan bestaan, en moet het door de VOI's worden nagevolgd. We hebben dus een perfect toezicht op de verrichtingen van de VOI's, ook op hun kasverrichtingen.

Voor mij zijn de VOI's geen vijanden, geen monsters van Loch Ness. We zijn bondgenoten bij de uitvoering van het beleid. Alleen voer ik een rapportageplicht in die de minister van Financiën en Begroting toelaat de situatie juist in te schatten en erover te rapporteren aan de regering. We zullen dat consequent doen.

De heer Eric Van Rompuy : De kern van de discussie is waarom de uitgaven in de eerste acht maanden zo snel zijn gestegen. U kunt het wel hebben over de ontvangsten, maar waarom zijn de uitgaven zo gestegen? Eind juli was 73 percent van de globale kredieten klaar voor betaling, terwijl de ontvangsten maar 58 percent bedroegen.

Dat brengt me bij het verhaal van de Hoge Raad van Financiën en de kassaldi. U geeft geen antwoord. We hebben ook vragen gesteld bij een aantal VOI's, want die mensen weten ook wel hoe een en ander budgettair in elkaar zit. Zij hebben een aantal reserves opgesoupeerd in 2002. Ze zeggen dat ze bij hetzelfde uitgavniveau in 2003 meer dotaties nodig hadden om de boeken sluitend te maken. Dat verklaart die enorme stijging bij de VOI's, want ze moesten hun uitgaven doen. Dat verklaart waarom de uitgaven in de eerste helft van het jaar op een gegeven moment met meer dan 20 percent waren gestegen.

De opmaak van de begroting van 2003 is gehypothecerd door doorschuifoperaties in 2002. Dat verklaart de handicap. September meegerekend, is er 200 miljoen euro kastekort, terwijl er vorig jaar 180 à 190 miljoen euro overschot was. Er blijft een gat van 450 miljoen euro dat u al van in het begin van het jaar meesleept. Nu gaat u het nog eens proberen door te schuiven naar volgend jaar.

Van Rompuy

U legt niet uit waarom er in die eerste negen maanden van dit jaar zo'n sterke stijging was. Het heeft niets met ontvangsten te maken. Waarom is er 72 percent gebruikt ? Iemand die de thesaurie doet bij een van de VOI's, zei letterlijk dat de reserves vorig jaar gebruikt zijn, zodat ze nu bij hetzelfde uitgavenniveau meer dotaties nodig hebben. Het Rekenhof heeft aangetoond dat die niet zijn aangerekend in 2002, en dus in 2003 weer opduiken. Dat is het punt van de Hoge Raad van Financiën en van de SERV, het verhaal van de kassaldi, waar u geen antwoord op geeft. Er wordt geschoven.

Minister Dirk Van Mechelen : Mijnheer Van Rompuy, ik heb duidelijk en met illustraties uitgelegd dat vorig jaar in de begroting 2002 de intering op de reserves is vastgelegd. Ik heb zwart op wit met cijfers aangetoond dat dat minder was dan waarin was voorzien in de begroting 2002.

Reeds in juni heb ik in antwoord op uw interpellatie gesteld dat het logisch is dat, als er geen thesauriebehoeften zijn, we vanuit het centraal kasbeheer geen middelen doorstorten. In de autonome boekhoudcellen ordonnanceren ze maar, terwijl die middelen niet nodig zijn. Daar dient het CFO voor en daarom doen we die monitoring, zodat we de norm halen. Dit jaar wordt er 7 percent meer uitgegeven dan er reeds ontvangen is. De uitgaven moeten dus op de ontvangsten worden afgestemd, en de ontvangsten moeten worden geoptimaliseerd zodat we ontvangen waar we recht op hebben.

Ik geef een voorbeeld dat wellicht meer tot de verbeelding spreekt. Uit de monitoring van de ontvangsten bleek dat de doorstorting van bepaalde federale middelen niet is gebeurd in 2002, maar wel in januari en februari 2003. Als de trekkingsrechten waar we recht op hebben 2 of 3 maanden te laat worden doorgestort, heeft dat natuurlijk een impact op ons kas- en begrotingsresultaat van dat jaar. We hebben de monitoring gebruikt om onze doelstellingen te controleren. Dat is ook de bedoeling. Ik zal dat dit jaar met even veel aplomb doen. We mogen niet meer uitgeven dan we ontvangen. We willen wel overschotten maar geen schulden creëren, zoals de Franse Gemeenschap en het Waals Gewest en soms het Brussels Hoofdstedelijk Gewest dat doen. We nemen op dat vlak onze verantwoordelijkheid ten volle.

Ik wil nog één vraag beantwoorden : kunnen we in de periode 2004 tot 2008 bijkomende budgettaire inspanningen leveren ? Volgens ons akkoord van

15 december 2000 moeten we steeds minder inspanningen leveren. De federale overheid vraagt nu om extra inspanningen. Ik heb in deze commissie altijd gesteld dat eventuele extra inspanningen evenwichtig gespreid moeten zijn over alle gewesten en gemeenschappen. Ik heb vanmorgen al genoegzaam aangetoond dat we meer doen dan we kunnen. Is dat erg ? Neen, want we verbeteren daarmee ook systematisch en structureel de positie van Vlaanderen.

Nog één cijfer over het kasresultaat 2003, mijnheer Van Rompuy. Op dit moment hebben we als resultaat van onze inkomstenstroom een positief beleggingssaldo van 6 miljoen euro. Ik heb dit al eens uitgelegd, maar ik zal het herhalen. Er is een structureel verschil tussen de situatie op 1 juli, op het moment dat de lonen worden gestort, en bijvoorbeeld 15 juli. U kunt dit zien op de slide. De bovenste grafiek is de kas op 15 juli, de onderste op 1 juli. Geconsolideerd is de kas voor 2003 positief en hebben we 6 miljoen euro opbrengst uit beleggingen. We weten nu via de monitoring van de kasresultaten van september dat we opnieuw een aanzienlijk bedrag kunnen beleggen. In juli konden we dat niet, dan stonden we lichtjes in het rood. Over een heel jaar gezien halen we inkomsten uit onze kasverrichtingen. Dat is de verdienste van Abafim, die belegt op zeer korte termijn, namelijk 1 of 3 of 5 dagen. Er gebeuren dus ontzettend veel verrichtingen binnen het contract dat ik heb verlengd.

Wat kan Vlaanderen doen in de onderhandelingen met de federale overheid ? Er zijn zes werkgroepen in de schoot van het overlegcomité waarvan er voor de minister van Financiën twee uitermate belangrijk zijn. De tweede werkgroep die ik samen met minister Reynders voorziet, is die over de contentieux. Daar behandelen we – voor Vlaanderen – de Aquafin-factuur en de Beaulieugelden. De doorstorting daarvan is nog steeds niet gebeurd.

Daar valt de tranchering de eerste drie maanden van de registratierechten onder. Daar zit sinds deze week, mijnheer Bogaert, uw parameters voor 2002 en de impact daarvan op de doorstorting van de middelen in 2003 bij. Uiteraard kan daar voor ons voor 2003 niets dan positiefs uit voortvloeien naargelang er toezeggingen gebeuren.

In de zesde werkgroep praten we over de evolutie van de inspanningen voor het behalen van uw stabiliteitspact. Ik heb het stille vermoeden dat de resultaten van de zesde werkgroep afhankelijk zijn van de vijf andere werkgroepen.

Van Mechelen

Op termijn zullen we in Vlaanderen opnieuw overschotten creëren, onder meer door de herfinanciering die in 2005 op volle snelheid komt. De SERV heeft trouwens berekend welke ruimte we krijgen in de periode 2004-2009. Daarbij werden de middelen en het beleid in overweging genomen. Tegen dan zullen we het effect voelen van 7 jaar schuldafbouw, hetgeen continu recurrente beleidsruimte creëert.

De heer Eric Van Rompuy : De beleidsruimte voor de volgende Vlaamse regering bedraagt maar de helft van de beleidsruimte van deze Vlaamse regering.

Minister Dirk Van Mechelen : Dat klopt, we hebben met deze regering problemen opgelost die om oplossingen vroegen. Ik moet u de wittewoedeprotesten niet schetsen. We kwamen tot het VIA-akkoord om over 3 jaar bijna 2 miljard euro lastenverlagingen toe te kennen. Dat zijn politieke keuzes die we valoriseren. We voeren ons beleid door met de CAO's 5 en 6, het VIA-akkoord en de lastenverlagingen. Ik wil de discussie voor of tegen lastenverlagingen niet openen, maar ze zijn uitgevoerd.

Zoals de begroting nu evolueert, kunnen we in 2004 alleen extra inspanningen leveren mits een ingreep op de uitgaven. Dat betekent besparen. Is dat negatief? Ik kan die knoop nu niet doorhakken omdat het begrotingsconclaaf nog voor de deur staat. Een bijkomende inspanning in 2004 voor het behalen van het stabiliteitspact, boven op de geplande 300 miljoen euro, vraagt een ingreep in ontvangsten of uitgaven. Wie de begroting opvolgt, weet dit. Zoals de heer Denys zeg ik niet op voorhand neen. Besparen leidt tot een groter overschot en een snellere schuldafbouw, alleen stel ik me de politieke en ethische vraag of we dat in een moeilijke periode kunnen verantwoorden. Ik zou dat geld liever actief gebruiken om beleid te voeren en een tandje bij te steken op een aantal domeinen. U weet, mijnheer Van den Brande, dat we het innovatiepact hebben afgesloten. Dat vraagt extra middelen. Die moeten we beschikbaar stellen.

De heer Luc Van den Brande : Het gaat om 60 miljoen euro. U kunt uw doelstelling nooit bereiken tegen 2010. Dat weet u.

Minister Dirk Van Mechelen : Het behalen van de doelstelling zit hoofdzakelijk bij de eenderde en tweederde verhouding, dat wordt stilaan duidelijk,

maar we zullen die discussie bij gelegenheid opnieuw voeren. De VRWB onder leiding van de heer Vinck is bezig om de monitoring te doen van wie welk resultaat haalt. Ik licht al een tipje van de sluier : op het groeipad naar een derde zit de Vlaamse overheid voor op het schema.

De heer Luc Van den Brande : In plaats van de 95 miljoen euro die u per jaar moet halen om het doel van Lissabon en Barcelona te bereiken, haalt u structureel maar 40 miljoen euro. We zullen daar de volgende dagen trouwens nadrukkelijk op ingaan. We hopen dat het waar is dat de toestand van Vlaanderen niet zo dramatisch is, maar we vrezen dat de feiten u zullen tegenspreken.

Minister Dirk Van Mechelen : Ik moet u teleurstellen, want de cijfers bewijzen het tegendeel. Dit verhaal hebben we gehoord bij de begrotingen van 2000, 2001 en we zullen dat nog eens horen bij die van 2004. Uiteindelijk zal het resultaat zijn wat hier vandaag zwart op wit is geprojecteerd.

De voorzitter : De heer Bogaert heeft het woord.

De heer André-Emiel Bogaert : Mijnheer de minister, u gaf een zeer goed onderbouwd antwoord, zoals ik verwachtte. Ik kan me er grotendeels in vinden. De problemen zijn begonnen in het tweede kwartaal van 2003. Er was een probleem met de begrotingscontrole. Op documenten die wij kregen stond in plaats van 198 miljoen euro, 208 miljoen euro. De regering zei dat ze 10 miljoen euro meer deed dan was overeengekomen. Achteraf zijn die cijfers bijgestuurd tot een overschot van 1 miljoen euro. Er is dus 9 miljoen euro afgegaan. Die vraag was dus onderbouwd.

Wat mijn tweede vraag betreft, hebt u toegegeven dat er een divergentie in gedachten was bij de minister en de Vlaamse regering na het rapport van de Hoge Raad van Financiën. Dat was de aanleiding tot mijn tweede vraag. Mijn derde vraag was deels politiek onderbouwd. U zegt dat u de zaken duidelijk hebt gesteld op de ministerraad van 18 juli. Alle leden van de regering waren aanwezig, en iedereen wist dat er een omzendbrief zou komen. Indien ministers van de Vlaamse regering naderhand uit de lucht komen vallen, dan vallen ze kunstmatig uit de lucht. Hier werden de Vlaamse parlementsleden tijdens de vakantie mee geconfronteerd.

Het antwoord dat u hebt gegeven, is zeer juist naar de cijfers. We hopen met u dat in de contentieux, waar enorm veel geld in zit, een beslissing kan worden getroffen. Neem bijvoorbeeld Beaulieu, dat

Bogaert

maand na maand, jaar na jaar wordt meegenomen. Ik hoop dat hierin kan worden beslist en dat de gelden naar ons kunnen komen.

We doen het inderdaad niet slecht. Ik weet echter niet wat Europa zal doen. Duitsland zegt dat het naar een tekort van 3,7 procent gaat, Frankrijk zegt deze week dat het op een tekort van 4 procent zal uitkomen. In Nederland zitten de politici te vechten. Godzijdank doen ze dat op televisie in verschillende programma's. Nederland begraaft zijn Poldermodel op de televisie, dat is een voordeel.

We doen het dus niet slecht, en dat heb ik ook nooit gezegd. We zijn bij de beste leerlingen van de klas, maar het is niet omdat je een goede leerling bent, dat je nooit op een vak kan buizen. Daar moet het parlement op toezien.

De voorzitter : De heer Van Rompuy heeft het woord.

De heer Eric Van Rompuy : Mijnheer de minister, onze vragen zijn niet beantwoord. In de conclusie van de Hoge Raad van Financiën staat dat u de doelstelling niet hebt gehaald zoals de Hoge Raad dat in het akkoord van april had vooropgezet. Het staat er letterlijk in, u kunt die passage anders interpreteren, maar de Hoge Raad interpreteert het op het gezag van de minister van Financiën en Begroting.

De oorzaak daarvan is dat de regering een aantal interingen heeft gedaan die hebben geleid tot een verschuiving van de dotatie. Dat heeft het Rekenhof aangetoond. Mij is na twee uur uitleg nog altijd niet duidelijk waarom het uitgavenritme in de eerste negen maanden zo hoog ligt. Waarom moest er een rem worden gezet op de ordonnancering? Waarom is die versnelling gebeurd? Waarom was reeds 72 procent van de uitgaven gedaan eind juli? Dat heeft te maken met verschuivingsoperaties.

Na de uitleg van de monitoring blijft echter de discussie bestaan. Als de regering die afremming doet, namelijk dat er drie vijftienden niet wordt uitgegeven, zal ze in december bekijken of die blokkering zal worden opgeheven. We zullen het resultaat van deze operatie echter vermoedelijk pas in maart of april zien, maar dan zullen we allemaal diep in de campagne zitten. Het rapport van de Hoge Raad en het SERV-rapport zullen helaas na de verkiezingen komen. Ik heb jammer genoeg niet de slides kunnen tonen die de Hoge Raad naar voren heeft gebracht.

Mij lijkt op dit ogenblik het antwoord niet overtuigend. De verwarring blijft bestaan. Wat is nog de betekenis van een omzendbrief waarvan de minister-president zegt dat die zal worden ingetrokken? U zegt dat u die meer dan ooit serieus zult nemen. U zegt dat u op 15 september zult monitoren, de cijfers van ontvangsten en uitgaven zult bekijken en werkelijk controleren wat er gebeurt. De minister-president zwakt een en ander nu echter af, want met 277 miljoen euro kastekort zijn we volgens hem op de goede weg. Ik blijf totaal op mijn honger zitten. Er komt echter nog de Septemberverklaring en de begroting 2004 waar we vandaag niet over mogen praten.

Ik denk dat we in de Septemberverklaring niet veel zullen horen over het voorstel van minister Landuyt om de middelen van de VDAB van 200 miljoen euro te verhogen tot 550 miljoen euro, noch over het voorstel van voormalig minister Stevaert om iedereen een aardgasaansluiting te geven. Een aantal jaren geleden had Vlaanderen een gunstige uitgangspositie. Vroeger deden we beter dan de norm die werd vooropgezet door de Hoge Raad. We deden altijd beter. Het overschot ten opzichte van de norm was vorig jaar bijna nul, als men de echte HRF-norm hanteert. Bij de ESR-benadering is er al 300 miljoen euro minder. We hebben geen overschot meer. Zoals minister-president Somers zelf heeft gezegd op 11 juli, zal de Vlaamse regering maatregelen moeten nemen om de begroting niet in het rood te laten komen.

Ik betreur dat de minister van Begroting de indruk geeft dat wij hier een politiek spel spelen. Ik baseer mij op feiten en cijfers. Dit is de taak van het parlement. Wij zijn gekozen om controle uit te voeren en doen dit wanneer de regering een maatregel neemt die door bepaalde ministers op een bepaalde manier wordt geïnterpreteerd, die de minister-president dan afzwakt, waarna de minister van Begroting bij zijn standpunt blijft, maar niet zegt waarom de uitgaven versneld zijn. Ik heb nog geen verklaring gehoord voor de versnelde uitgaven de eerste negen maanden van het jaar. Misschien kan de heer Denys mij dit uitleggen.

De voorzitter : Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen : Ik dank de vraagstellers. Ik denk dat we dezelfde doelstelling hebben, namelijk dat Vlaanderen budgettair orthodox wordt bestuurd.

Ik zou de gewoonte van de heer Van Rompuy willen overnemen en eindigen met een citaat. De heer

Van Rompuy citeert omvangrijk uit de Vlaamse pers, maar enkel die passages die hem goed uitkomen. Ik citeer een Vlaams dagblad dat vorige week schreef : 'Vlaanderen staat er financieel niet slecht voor. Terwijl de federale overheid en de andere deelstaten nog altijd geld moeten lenen om hun uitgaven te financieren, is Vlaanderen sinds 1998 begonnen aan de afbouw van zijn schuld. In zes jaar is die gehalveerd tot 3,884 miljard euro. Onbehoorlijk bestuur kan men dat niet noemen.'

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 12.50 uur.*
